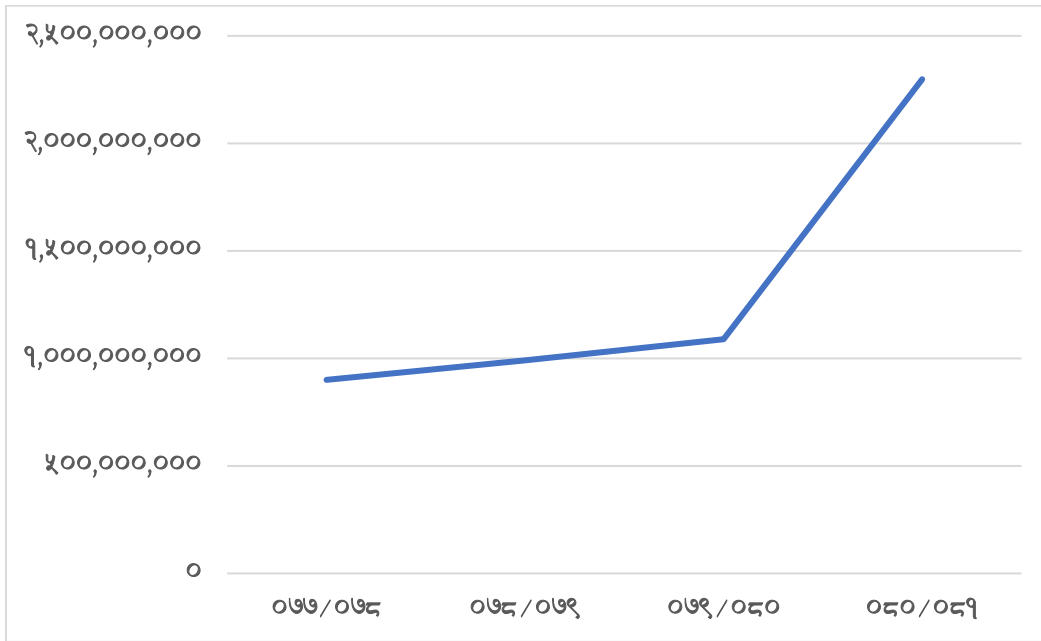

नीलकण्ठ नगरपालिकाको राजश्व सुधार कार्ययोजना

अन्तिम प्रतिवेदन

पेस गरिएको निकाय:

प्रदेश शुसासन केन्द्र
बागमती प्रदेश
जावलाखेल, ललितपुर

तयार गर्ने:

निरा कन्सल्टीङ ग्रुप्स प्रा.ली.
पुल्चोक, ललितपुर ।
आषाढ, २०७८

नीलकण्ठ नगरपालिकाको राजश्व सुधार कार्ययोजना

बिषय-सूचि

परिच्छेद-एक: परिचय

१.१ पृष्ठभूमि -----	१
१.२ राजश्व सुधारको औचित्य -----	२
१.३ योजनाले राखेका उद्देश्यहरु -----	२
१.४ योजना तर्जुमा विधि र प्रक्रिया -----	३
१.५ योजनाका सिमाहरु -----	३

परिच्छेद-दुई : नगरपालिकाको संक्षिप्त परिचय

२.१ संक्षिप्त परिचय -----	४
२.२ मानव संसाधनको अवस्था -----	७
२.३ भौतिक सम्पत्तिको अवस्था -----	१३

परिच्छेद-तिन: स्थानीय तहको राजश्व अधिकार तथा आय सम्भाव्यता

३.१ राजश्व अधिकार सम्बन्धि कानुनी व्यवस्था -----	१४
३.२ आन्तरिक आय परिचालनको वर्तमान अवस्था -----	२०
३.३ आन्तरिक आय संकलनको प्रमुख क्षेत्र र सम्भावना विश्लेषण -----	२२
३.३.१ स्थानीय कर राजश्व -----	२२
३.३.२ गैर कर राजश्व -----	३४

परिच्छेद-चार : आय संकलनको संस्थागत क्षमता तथा संकलन अवस्था

४.१ राजश्व परिचालन सम्बन्धि नीति -----	३८
४.२ आय संकलनको संस्थागत क्षमता -----	३८
४.३ आन्तरिक आय परिचालन -----	३९
४.४ राजश्व परिचालनमा रहेका सवालहरु -----	४०

परिच्छेद-पाँच: राजश्व सुधार कार्ययोजना

५.१ राजश्व सुधार कार्ययोजना ----- ४२

परिच्छेद-छः आगामी तिन बर्षको आय प्रक्षेपण

६.१ राजश्व सुधार कार्ययोजनाका आधारमा राजश्व प्रक्षेपण ----- ४५

६.२ आगामी तिन आर्थिक बर्षको राजश्व प्रक्षेपण ----- ४५

परिच्छेद-सातः अपेक्षित नतिजा

अनुसूचिहरु

१. बैठकका माइन्ट र तस्वीरहरु

२. आर्थिक ऐन, २०७७

३. सर्भेक्षणको लागि प्रयोग गरिएका फारामहरु

परिच्छेद-एक: परिचय

१.१ पृष्ठभूमि

नेपालको संविधान २०७२ ले संघीयता र स्थानीय स्वशासनको भावनालाई मूर्तरूप दिन निर्णय गर्ने अधिकारको निक्षेपण सहित स्थानीय तहलाई वित्तीय, प्रशासनिक र सेवा प्रवाहको अधिकार प्रदान गरेको छ। यस प्रकार स्थानीय तहहरूलाई संघीयताको सिद्धान्त अनुसार कानूनद्वारा नै आन्तरिक स्रोत परिचालनको लागि कर, शुल्क तथा दस्तुरको दर तोक्न सक्ने र सो बमोजिम आन्तरिक आय संकलन गर्न सक्ने अधिकार प्रदान गरेको हुन्छ। कानूनले प्रदान गरेको अधिकार क्षेत्रभित्र रही वित्तीय निक्षेपणको अधिकारलाई सही रूपमा परिचालन गर्न सकेमा स्थानीय तहको सेवा प्रदान गर्ने क्षमता थप सबल र सक्षम हुन सक्दछ।

नेपालको विद्यमान अवस्थामा कानूनले व्यवस्था गरे अनुसारका विगतका स्थानीय निकायहरूमा निर्वाचित जनप्रतिनिधि हरूको अनुपस्थितिले गर्दा १४ वर्ष देखि स्थानीय स्वायत्त शासनको अभ्यास पूर्णरूपमा हुन सकिरहेको थिएन। अन्तरिम व्यवस्था अन्तर्गत गाउँपालिकामा कार्यकारी अधिकृत मार्फत र गा.वि.समा गा.वि.स सचिवलाई निर्वाचित संस्थाको समेत जिम्मेवारी दिई कार्य संचालन हुँदै आएको थियो। जसले गर्दा स्थानीय निकायहरूमा निर्वाचित संस्थाबाट आन्तरिक आय परिचालनका सन्दर्भमा हुने नीति निर्माण, कार्यान्वयन तथा अनुगमन जस्ता कृयाकलापहरू हुन सकिरहेको थिएन भने बाह्य स्रोत माथिको निर्भरता क्रमशः बढिरहेको थियो।

वर्तमान परिवर्तित राजनैतिक घटनाक्रम संगै स्थानीय निकायहरू स्थानीय तहको रूपमा पुर्नसंरचना भए संगै गाउँपालिका तथा गाउँपालिकाको क्षेत्र, अधिकार तथा जिम्मेवारीहरूमा समेत परिवर्तन भएको छ भने सोही अनुरूप स्थानीय तहहरूको निर्वाचन पनि हालै मात्र सम्पन्न भएको छ। नेपालको वर्तमान संविधानले संघीय वित्त व्यवस्थाका मान्यता अनुसार संविधानमै विभिन्न तहका सरकारलाई विभिन्न कर तथा गैर करहरू लगाउने अधिकार दिएको छ।

आर्थिक तथा प्रशासनिक सक्षमताका आधारमा भंसार महसुल, मूल्य अभिवृद्धि कर, अन्तःशुल्क तथा आयकर लगाउने अधिकार पनि केन्द्रीय सरकारलाई दिएको छ। घरजग्गा रजिष्ट्रेशन दस्तुर, सवारी साधन कर, मनोरञ्जन कर, विज्ञापन कर र कृषिमा आयकरलगाउने अधिकार प्रदेशको अधिकार क्षेत्रभित्र राखिएको छ भने मालपोत/भूमिकर, सम्पत्ति कर, घर जग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क, सवारी साधन कर, मनोरञ्जन कर, विज्ञापन कर, सम्पत्ति कर, घर बहाल कर र व्यवसाय करलाई स्थानीय तहको अधिकार क्षेत्र भित्र राखिएको छ। यसैगरी गैर करहरूमा राहादानी शुल्क, भिसा शुल्क, पर्यटन दस्तुर, सेवा शुल्क र दण्ड जरिवाना लगाउने अधिकार केन्द्रीय सरकारलाई, पर्यटन शुल्क, सेवा शुल्क तथा दण्ड जरिवाना लगाउने अधिकार प्रदेश सरकारलाई र सेवा शुल्क, पर्यटन शुल्क तथा दण्ड जरिवाना लगाउने अधिकार स्थानीय सरकारलाई दिइएको छ। प्राकृतिक स्रोतबाट प्राप्त रोयल्टी केन्द्र, प्रदेश र स्थानीय सबै तहको सरकारले पाउने व्यवस्था गरिएको छ भने कुनैपनि तहको सरकारले कर लगाउन सक्ने भनेर उल्लेख नभएका विषयमा कर लगाउने व्यवस्था संघीय सरकारले निर्धारण गरे अनुसार हुने व्यवस्था छ।

पालिकाको विकास निर्माण र सुशासन व्यवस्थापनमा कर्मचारीहरूको प्राथमिक जिम्मेवारी रहनु र नगरपालिका भित्र क्रियाशील राजनैतिक दल र सामाजिक कार्यकर्ताहरूको परामर्शीय भूमिका मार्फत नगरपालिकाबाट निर्वाचित प्रतिनिधिहरूबाट नीति निर्माण र शासन व्यवस्थापन हुने क्रमको शुरुवात भएको छ। यस अवस्थामा

नगरपालिकाको बढ्दो खर्च धान्नका लागि र स्थानीय सरकारको सामर्थ्य वृद्धि गर्नका लागि पनि नगरपालिकाको राजश्व वृद्धि गर्नुपर्ने आवश्यकता रहेको छ ।

यो दस्तावेजमा नीलकण्ठ नगरपालिकाको राजश्व सुधार कार्य योजना (RAIP) विषयमा भएका अध्ययन तथा छलफलको विस्तृत विवरण तयार गरिएको छ जसले नगरपालिकाको वित्तीय क्षमताको विकास गर्ने एवम् यसलाई सबल बनाउने र राजश्वको सम्भाव्य स्रोतको पूर्ण क्षमतामा उपयोग गर्ने लक्ष्य राखेको छ । यो कार्य नीलकण्ठ नगरपालिकाको माग वमोजिम प्रदेश शुसासन केन्द्रबाट अगाडि बढाइएको हो । यसबाट प्राप्त निचोड र आएका सुझाव अनुसार नगरपालिकाले आफ्नो कार्ययोजना तयार गरी आगामि दिनहरुमा नगरपालिकाको राजश्व सुधार गर्ने कार्यमा उपयोग गरिनेछ ।

१.२ राजश्व सुधारको औचित्य

स्थानीय सरकारलाई संविधानले दिएको अधिकार प्रयोग गरी अनुसुचि ८ मा रहेका २२ वटा प्रमुख कार्यक्षेत्र भित्रका जिम्मेवारीहरु पुरा गर्नुपर्ने अवस्था छ, यस प्रयोजनका लागि स्थानीय सरकारलाई संघिय तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने अनुदानका अतिरिक्त स्थानीय सरकारलाई आफ्नै राजस्वका आधारहरु तयार गर्ने अधिकार निहित रहेकोछ, स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ को परिच्छेद ३ दफा ११ (घ) र अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन २०७४ को दफा ४ अनुसार स्थानीय सरकारले आफ्नो क्षेत्रमा कर र गैरकर संकलन गर्नसक्ने अधिकार रहेकोछ, तर कर प्रणाली र अधिकार क्षेत्रवारे कम जानकारी, सा-साना व्यवसायहरुमा कर लागू गर्दा हुनसक्ने सम्भावित अलोकप्रियता, स्थानिय सरकारलाई प्राप्त हुनु आएको अनुदान नै खर्च हुनु नसकिरहेको अवस्थामा कर लगाउनु पर्ने आवश्यकता महसुस नहुनु, जस्ता कारणहरुले गर्दा स्थानीय तहले आफ्नो अधिकार क्षेत्र भित्र रहेर स्थानीय तहले अपेक्षित रुपमा राजस्व संकलन गर्न सकिरहेको अवस्था छैन यसरी स्थानीय सरकारहरुले वित्तीय संघियताको पूर्ण अभ्यास गर्न नसकेका कारण सार्वजनिक क्षेत्रको बजेट खर्च गर्न पर्याप्त राजस्व जुटाउन नसकिरहेको अवस्था छ, यसर्थ, स्थानीय सरकारहरुलाई आफ्नो अधिकार क्षेत्र भित्र रहेर वैज्ञानिक कर प्रणाली लागू गरि कार्यान्वयन गराई आफ्नै राजस्व आधार तयार गर्न सहयोग पुर्याउनु नै प्रस्तुत कार्यक्रमको उद्देश्य रहेको छ,

१.३ योजनाले राखेका उद्देश्यहरु

- स्थानीय तहलाई संविधानप्रदत्त अधिकार, जिम्मेवारी, राजस्व अधिकार, अन्तरसरकारी वित्तीय हस्तान्तरण, सार्वजनिक खर्चका लागि ऋण लिने अधिकार जस्ता अवधारणा र व्यवस्था वारे अनुशिक्षण प्रदान गर्ने ।
- राजस्वको दायराहरु खोजि तथा पहिचान गर्न सहयोग पुर्याउने तथा राजस्व प्रक्षेपणका वैज्ञानिक विधिहरु, दर निर्धारण प्रक्रिया र आधारहरु वारे स्थलगत अभ्यास गराई आन्तरिक राजश्वको महत्व महत्व र असुलि सम्बन्धमा ज्ञान प्रदान गर्ने ।
- स्थानीय तहको कम्तिमा आगामी ३ वर्षको राजस्व सुधार कार्य योजना निर्माण गर्ने ।

१.४ योजना तर्जुमा विधि र प्रक्रिया

राजस्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमाका लागि देहाय अनुसारका विधि तथा प्रक्रियाहरु अपनाइएको थियो ।

- अध्ययन टोलीका स्रोत व्यक्ति/विज्ञसंग सुशासन अध्ययन केन्द्रद्वारा सामान्य कार्यगत मार्गदर्शन प्रदान गर्ने,
- स्थानीय तहका प्रमुख, राजस्व परामर्श समितिका पदाधिकारीहरु र सम्बन्धित शाखाका कर्मचारीहरुलाई राजस्व संकलन, परिचालन तथा सुधार सम्बन्धमा सैद्धान्तिक रुपमा प्रस्टता ल्याउन १ दिने छलफल कार्यक्रम आयोजना गर्ने ।
- स्थानीय तहको विगत ३ वर्षको राजस्व परिचालनको अवस्था वारे समिक्षा गरि सवल र कमजोर पक्षहरुको पहिचान गर्ने,
- स्थानीय तहका प्रमुख करदाताहरूसंग छलफल गर्ने
- राजस्वका सम्भाव्य क्षेत्रहरुको पहिचान र परिचालन विधि वारे
- राजस्व प्रक्षेपण विधिहरु वारे छलफल, अभ्यास र सहमति गर्ने
- राजस्व सुधार कार्ययोजनाको मस्यौदा तयार गरि कार्यपालिकामा प्रस्तुती र पृष्ठपोषण प्राप्त गर्ने र अन्तिम रुप दिने,

१.५ योजनाका सिमाहरु

नगरपालिकाको राजश्व सुधार कार्ययोजना क्षेत्र व्यापक रहेको भएता पनि सिमित स्रोत साधन, प्रयाप्त सूचनाको कमी, सिमित समयका कारण यस अध्ययनका सीमाहरु देहाय अनुसारका रहेका छन् :

- अध्ययन तथा विश्लेषण कार्य प्रमुख रुपमा कार्यालयको अभिलेख, दस्तावेज प्रतिवेदन तथा द्वितीय स्रोतहरुबाट प्राप्त तथ्याङ्क तथा सूचनाहरुको आधारमा तयार गरिएको छ । यसका अतिरिक्त नगरपालिकाका सम्बन्धित कर्मचारीहरु तथा अन्य सरोकारपक्षसंग भएको छलफलबाट प्राप्त सूचनाहरु समावेश गरिएको छ ।
- नगरपालिकाको आन्तरिक आय तथा स्रोत परिचालन सम्बन्धी अध्ययनकोलागि उपलब्ध गराईएको फाराम अनुसार प्राप्त तथ्याङ्कहरु नगरपालिका तथा सम्बन्धित शाखाहरुको अभिलेख तथा राजश्व परामर्श समितिसंग भएको छलफल र स्थलगत अध्ययनबाट संकलन गरिएको छ ।
- नगरपालिकाबाट प्राप्त सूचनाको आधारमा आयका स्रोत सम्बन्धी तथ्याङ्कहरु संकलन गरिएको छ । तथ्यांक संकलनको लागि घरधुरी सर्भेक्षण गरिएको छैन तथापी पालिका स्तरबाट संकलित व्यवसाय, घरेलु उद्योग, कृषि फार्म जस्ता उद्यमहरुको तथ्यांक भने समावेश गरिएको थियो ।
- स्थानीय तहको निर्वाचन भएको लामो समय सम्म पनि अभै संवैधानिक प्रावधान अनुसारको राजश्व बाँडफाँड सम्बन्धी कानूनहरुमा जटिलता आएको र प्रदेश तथा स्थानीय तहको साभा अधिकारको क्षेत्रमा राजश्व बाँडफाँड सम्बन्धी प्रदेश कानून तर्जुमा भएको छैन । संवैधानिक ब्यवस्था अनुरूपका उपरोक्त ब्यवस्थाहरु पुर्ण भए पश्चात यस प्रतिवेदनलाई परिमार्जन गर्न आवश्यक देखिन्छ, जुन कार्य यस अध्ययनको कार्यक्षेत्रमा समावेश छैन ।

परिच्छेद-दुई : नगरपालिकाको संक्षिप्त परिचय

२.१ संक्षिप्त परिचय

नीलकण्ठ नगरपालिका प्रदेश नं ३ अन्तर्गत धादिङ जिल्लाको सदरमुकाममा अवस्थित छ। पृथ्वी राजमार्गको मलेखुवाट करीव १७ किमिको दूरीमा रहेको धादिङवेशी नीलकण्ठ नगरपालिकाको केन्द्र हो। अरुण खोला, थोपल खोला र आँशी खोलाबाट यो नगरपालिकाका अधिकांश समथर भूभाग सिंचित भएका छन् र यो नगरवासीको खानेपानी, सिंचाइका अमूल्य जलस्रोत हुन्। सन् २०११ को जनगणना अनुसार नीलकण्ठ नगरपालिकाको जनसंख्या ५८,५१५ र जम्मा घरधुरी १३,९८४ देखिन्छ। हालको जनसंख्या वृद्धिदर अनुसार यहाँको जनसंख्या ७०,३८९ रहेको अनुमान गरिएको छ। आगामी दश वर्षमा (सन् २०२७) यहाँको जनसंख्या ७५,२९३ पुग्ने अनुमान गरिएको छ। यो जनसंख्या मध्ये २०,४९५ नगर केन्द्रमा र ५४,९७८ बाहिरी वडाहरुमा बस्ने अनुमान गरिएको छ। नगरपालिकाको कूल क्षेत्रफल १९९ वर्ग किमि मध्ये वनजङ्गल ९९.३ वर्ग किमि (४९.७३ प्रतिशत), खेती योग्य जमीन ९४.०४ वर्ग किमि (४७.०७ प्रतिशत), आवासीय क्षेत्र ४.९३ वर्ग किमि (२.४६ प्रतिशत), जलक्षेत्र १.४० वर्ग किमि(०.४४ प्रतिशत) र अन्य प्रयोजन ०.९५ वर्ग किमि(०.३८ प्रतिशत) रहेको छ।

नगरपालिका क्षेत्रमा हाल कालोपत्रे सडक करिब ३० किमि, ग्राभेल सडक १९.०८ र कच्ची सडक ६९३.७२ किमि रहेको छन्। कुल जनसंख्याको ८८ प्रतिशतलाई आधारभूत खानेपानी सुविधा पुगेको छ। मुख्य शहरी क्षेत्रमा करीव ५ किमि सतह ढलको व्यवस्था भएका छन् तर नगर क्षेत्रका प्रत्येक घरमा सेप्टिक टैंकको व्यवस्था भएकोले मलपानी वगैने ढलको व्यवस्था भने छैन। फोहरमैलाको हकमा मुख्य शहरी क्षेत्र भएको वडा नं ३ र ४ मा घरघरबाट फोहरमैला सकलन गरी वडा नं ८ को ससाहा नजीकको सामुदायिक वनमा व्यवस्थापन गर्ने गरिएको छ। नगरपालिकाको बजारक्षेत्रमा मात्र दूरसञ्चारको टेलिफोन लाइन सुविधा पुगेका छन् भने भौगोलिक कठिनाइले गर्दा ग्रामीण क्षेत्रमा मोवाइल फोन सेवा नियमित देखिदैन। नगरपालिका क्षेत्रमा करीव ८५ प्रतिशतघरधुरीले विद्युत उपभोग गरिरहेका छन्। कृषि भूमि मध्ये अधिकांश वर्षात्को पानीमा भर पर्नु पर्ने अवस्था छ।

२.१.१ कृषि तथा पशुपालन

काठमाडौँबाट ८८ कि.मी. पश्चिममा अवस्थित धादिङ जिल्ला काठमाडौँको छिमेकी जिल्लाको रूपमा रहेको र आर्थिक विकासको दृष्टिले पनि धेरै सम्भावना बोकेको जिल्ला हो। पहाडै पहाडले ढाकेको यस जिल्लाको कूल ८८% भूभागको भिरालोपना ३० डिग्रीभन्दा बढी छ। नेपालको कुल जनसंख्याको १.२७% जनसंख्या बसोबास गर्ने यस जिल्लावासीको जीवनयापनको प्रमुख स्रोत वा आधार कृषि पेशा भए तापनि कृषिको स्थिति निर्वाहमुखीमा सीमित रहेको छ। कुल खेतीयोग्य जमीन ४८१३६ हेक्टर मध्ये ७३% अर्थात् ३५१५० हेक्टरमा मात्र खेती गरिएको छ र खेती गरिने जमीनमध्ये एक चौथाइमा मात्र बाह्र महिना सिंचाइ सुविधा उपलब्ध छ। यसैगरी खेती गरिएको कुल जमीनमध्ये एक तिहाइभन्दा अलि बढी मात्र खेत रहेको छ भने बाँकी पाखो जमीन रहेको छ। औसतमा ०.५५ हेक्टर कृषि चलन क्षेत्रफल रहेको छ भने कित्ताको औसत क्षेत्रफल ०.१७ हेक्टर रहेको छ। यस जिल्लामा धान, मकै, गहुँ आदि गरी आ.व.२०७२/७३ मा ८३९३८९ मे.टन उत्पादन भएको थियो। यसैगरी तेलहन र दलहन 'अर्थतन्त्र' क्रमशः ५३० र १०५८ मे.टन रहेको थियो। भौतिक पूर्वाधारको हकमा विद्युत, यातायात, सिंचाइ, शिक्षा, स्वास्थ्य आदि जस्ता पूर्वाधारहरुको विकासले आशातीत गति लिन सकेको छैन।

तरकारी उत्पादनमा ख्याति कमाएको यस जिल्लाले वर्षे, हिउँदे र वसन्ते तरकारी गरी आ.व. २०७२/७३ मा ७६,५७९ मेट्रिक टन विभिन्न प्रकारको तरकारी उत्पादन गरेको थियो र उत्पादनको परिमाण प्रत्येक वर्ष वृद्धिउन्मुख छ। यहाँ उत्पादन हुने तरकारीले काठमाडौँको तरकारी बजारको करीव ३०% हिस्सा ओगटेको

अनुमान गरिन्छ। यसैगरी यहाँ सुन्तला जात (सुन्तला, जुनार, कागती, निबुवा आदि), उष्ण प्रदेशीय (आँप, लिची, केरा आदि) र पतभड (स्याउ, नास्पाती, आदि) गरी आ.व. २०७२/७३ □□ १५०४९.१८ मेट्रिक टन फलफूल उत्पादन भएको थियो। आ.व. २०७२/७३ मा विभिन्न जातको आलु २३५१३.५८ मेट्रिक टन र विभिन्न प्रकारको मसला (अलैंची, अदुवा, लसुन, खुर्सानी, प्याज आदि) १५९०.८५ मेट्रिक टन उत्पादन भएको थियो।

२.१.२ उद्योग तथा वाणीज्य

यस नगरपालिका क्षेत्रभित्र सञ्चालित स-साना उद्योगहरूको संख्या र उद्योगको किसिमको अध्ययनबाट औद्योगिक विकासको दृष्टिले यस नगरपालिका हालसम्म उल्लेखनीय विकास हुन छैन। उद्योगसम्बन्धी प्राप्त जानकारीअनुसार हाल निम्न घरेलु उद्योगहरू सञ्चालनमा रहेका छन् :

किसिम	ठेगाना	संख्या	कैफियत
(क) चिउरा र भुजिया	वडा नं. १२	१	खुल्ल बाँकी
(ख) बेकरी-पाउरोटी		३	वडा नखुलेको
(ग) डेरी		४	वडा नखुलेको
(घ) होलो कंक्रीट ब्लक		१५	विभिन्न वडा
(ङ) महारुद्र इटा उद्योग वडा नं. ८		१	ठूलो उद्योग
(च) मैनबत्ती		४	वडा खुल्ल बाँकी
(छ) चाउचाउ		२	वडा खुल्ल बाँकी

इँटा उद्योगबाहेक अन्य सम्पूर्ण उद्योगहरूबाट उत्पादित सामानहरूको बजार स्थानीय क्षेत्र नै रहेको छ। पूर्ण क्षमतामा सञ्चालन भएमा वार्षिक १० लाख गोटासम्म उत्पादन गर्न सकिने इँटा उद्योगले स्थानीय तथा काठमाडौँको बजारको मागसमेत पूर्ति गर्दै आएको छ।

विभिन्न किसिमका उद्योगहरूलाई आकर्षित गर्नका लागि नगरपालिकाले वडा नं. १३ मा भविष्यमा २०० रोपनी जग्गासहितको उद्योग ग्राम खोल्ने योजना राखेको छ। तर, उद्योगहरूले लगानी गर्नुपूर्व उद्योगका लागि अति आवश्यक सडक, बिजुली, पानी आदि पूर्वाधार सेवाको उपलब्धता सुनिश्चित गर्न आवश्यक छ। यस अतिरिक्त कच्चा पदार्थको उपलब्धता, श्रम तथा श्रमिक बजार, ऋण सुविधा, नगरपालिकाबाट उद्योग विकासका लागि प्रदान गरिने अन्य सेवा, सुविधा आदिले पनि औद्योगीकरणमा प्रत्यक्ष वा परोक्ष प्रभाव पर्दछ।

नगरपालिका क्षेत्रभित्र र छिमेकी गाउँहरूमा सुन्तलालगायत विभिन्न प्रकारका फलफूल, गोलभेंडा आदि प्रशस्त मात्रामा उत्पादन हुने भएकाले जुस, सस उद्योगको सम्भावना प्रचुर छ। यसैगरी, चुनढुङ्गा सहजै उपलब्ध भएकाले सिमेन्ट उद्योगको साथै धादिङ र गोर्खा जिल्लाको सिमानामा फलाम उद्योगको सम्भावना पनि रहेको छ। यस बाहेक उत्तरी भेगमा प्रशस्त मात्रामा जडीबुटी उत्पादन भए पनि बिनाप्रशोधन अन्यत्र निकासी भइरहेको हुनाले जडीबुटी प्रशोधन केन्द्रको पनि सम्भावना उत्तिकै रहेको छ।

नीलकण्ठ नगर क्षेत्रमा एक चौथाइ पसल धनीको पसल मात्र आफ्नै स्वामित्वमा रहेको घरमा सञ्चालनमा रहेको पाइएको छ भने बाँकी तीन चौथाइ पसलहरू भाडाका घरमा रहेका छन्। यसरी भाडामा पसल राख्ने ७८.३८% पसल व्यवसायीले मासिक रु. ७ हजारभन्दा बढी भाडा तिर्ने गर्दछन्। न्यूनतम पसलको भाडा रु. ३ हजारदेखि बढीमा रु. ५० हजारसम्म पर्दछ। यसबाट प्रशस्त मात्रामा व्यापारिक सम्भावना रहेको तथ्यलाई वडा नं. ३ स्थित बजारले व्यावहारिक रूपमै पनि पुष्टि गरेको छ। विद्यमान पसलहरूमध्ये आधाभन्दा बढी विगत ५ वर्षभित्र सञ्चालनमा आएको देखिन्छ भने अर्को ४०% भन्दा बढी पसल विगत ५ देखि १० वर्षको अवधिमा सञ्चालन हुन थालेको हो। २० वर्ष र सोभन्दा बढी अवधिका पसलको संख्या १०% भन्दा तल छ।

२.१.३ पर्यटन

यस नगरपालिकाको तेस्रो महत्त्वपूर्ण आर्थिक विकासको स्तम्भ पर्यटन हो । पर्यटन विकासको सम्भावना बोकेका थुप्रै पर्यटकीय क्षेत्रहरू यस नगरपालिकाभित्र रहे तापनि पर्याप्त पूर्वाधारको अभाव, प्रचार प्रसारको कमी, खोज तथा अनुसन्धानको कमी आदि विभिन्न कारणहरूले गर्दा अपेक्षित मात्रामा पर्यटनको विकास हुन सकेको छैन । पर्यटकीय सम्भाव्यता बोकेका यस क्षेत्रका प्रमुख स्थललाई निम्नानुसार वर्गीकरण गर्न सकिन्छ :

- क) धार्मिक पर्यटन
- ख) सांस्कृतिक पर्यटन
- ग) साहसिक पर्यटन (प्याराग्लाइडिङ, रक क्लाइम्बिङ, ज्याफ्टिङ)
- घ) मनोरञ्जनात्मक पर्यटन
- ङ) ऐतिहासिक तथा पुरातात्विक पर्यटन (ज्यामरुङ दरवार, रामकोट)
- च) पर्यावरणीय पर्यटन (इको टुरिजम)

क) धार्मिक पर्यटन

सुनौला बजारस्थित भैरवी मन्दिर, सल्यानकोटस्थित त्रिपुरासुन्दरीमाई भगवती, खाल्टेस्थित चमेरो गुफालगायातका स्थानहरूमा आवश्यक पूर्वाधारहरू निर्माण गरी ती क्षेत्रहरूको प्रचारप्रसारको माध्यमबाट स्वदेशी तथा विदेशी पर्यटकहरूलाई घुम्न आउनका लागि आकर्षित गर्न सकिन्छ । हाल यी धार्मिक क्षेत्रहरूमा विशेष पर्व-मेलाहरूमा स्थानीय र वरपरका गाउँका वासिन्दाले भ्रमण गर्ने गरेका छन् ।

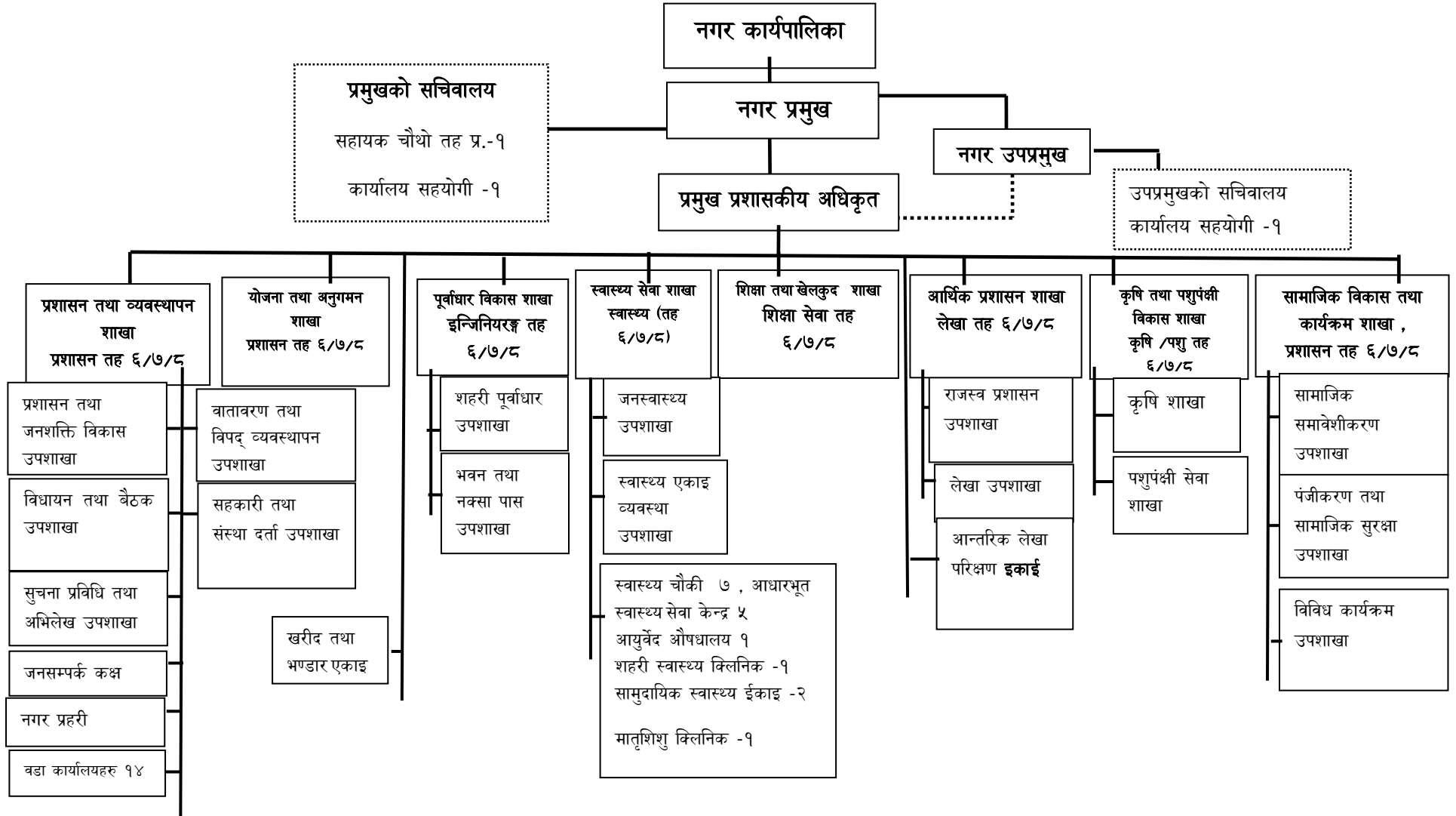
ख) सांस्कृतिक पर्यटन

यस नगरपालिकाका कुमालेहरूको परम्परागत माटोका भाँडाकुँडा बनाउने व्यवसाय हाल लोप भइसकेको छ । कुमाले जातिका बूढापाकाहरूले आफ्नो परम्परागत पेशा परित्याग गरिसकेको भए तापनि उनीहरूमा भएको सीप र ज्ञानलाई इच्छुक नयाँ पुस्तामा हस्तान्तरण गर्न नगरपालिकाको पहलकदमीमा कुमाले संस्कृतिको संरक्षण गरी स्थानीय सांस्कृतिक पर्यटनमा टेवा पुऱ्याउन सकिन्छ । त्यसैगरी नै सार्की जातिमध्ये थोरैले मात्र आफ्नो पुख्र्यौली जुत्ता बनाउने पेशालाई निरन्तरता दिइरहेको अवस्था रहेकाले यस्ता अन्य लोपोन्मुख व्यवसाय समेतलाई आवश्यक सहयोग र प्रोत्साहन प्रदान गरी परम्परागत स्थानीय सीप र संस्कृतिको संरक्षण गर्नु आवश्यक छ । हाल सांस्कृतिक पर्यटन प्रवर्द्धन गर्ने उद्देश्यले खाल्टेको गुरुङ समुदायले प्रशंसनीय रूपमा सञ्चालन गर्दै आएको गुरुङ जातिको महत्त्वपूर्ण पहिचानको रूपमा रहेको रोदी संस्कृति र होमस्टेलाई अझ व्यवस्थित एवं सुविधायुक्त बनाउन आवश्यक छ । यसलगायत हाल लोपोन्मुख अवस्थामा रहेको अन्य जातजातिको पहिचान र संस्कृति भल्काउने परम्पराको जगेर्ना पनि समयमै गर्नु आवश्यक छ ।

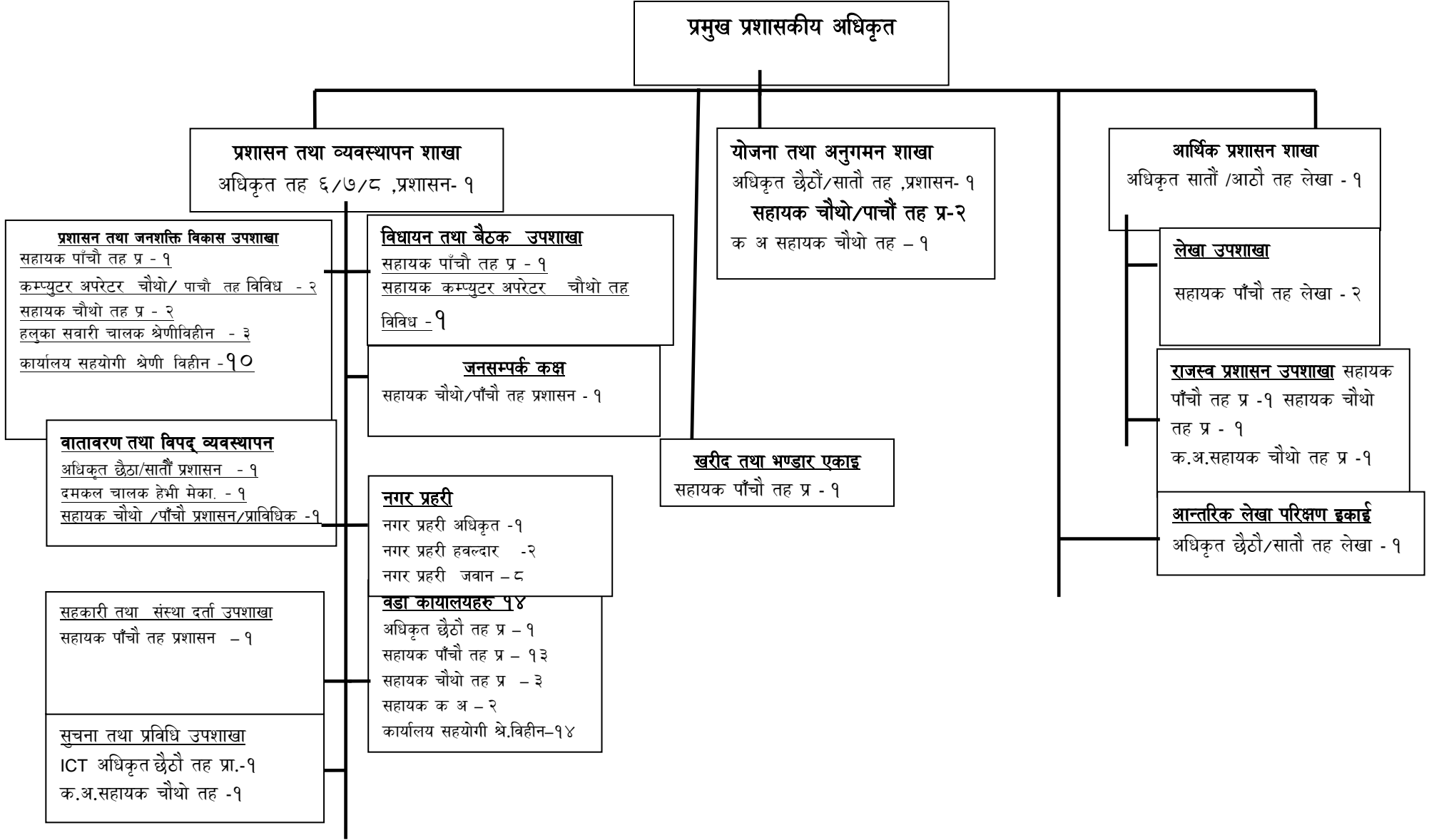
ग) साहसिक पर्यटन

यस क्षेत्रमा साहसिक पर्यटनको विकासका लागि त्रिशूली नदीमा ज्याफ्टिङ, नगरपालिकाभित्रका डाँडामा रक क्लाइम्बिङ, सिद्धलेकमा प्याराग्लाइडिङ आदि विविध सम्भावनाहरूबारे प्रचारप्रसार तथा प्रवर्द्धन गर्न सकिन्छ ।

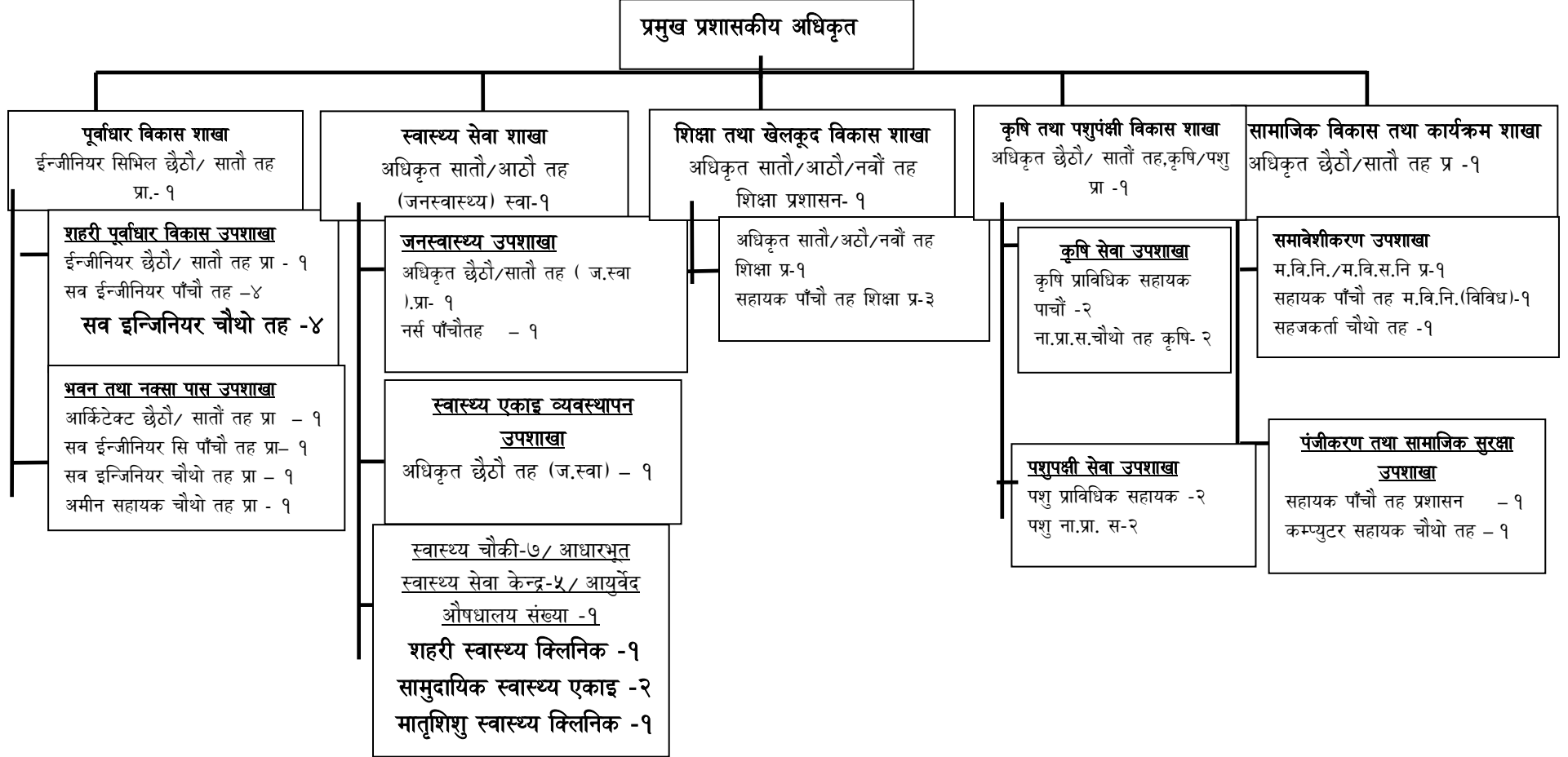
नीलकण्ठ नगरपालिका प्रस्तावित संगठन संरचना

अनुसूची - शाखागत संरचना (पाना १)

अनुसूची - शाखागत संरचना (पाना २)

वडा कार्यालय तर्फको दरबन्दी संरचना

(जम्मा दरबन्दी संख्या -३१)

क) ३ नं वडा कार्यालयका लागि

क्रम	पद नाम	तह	सेवा/समूह	दरबन्दी	कुल दरबन्दी पद
१.	वडा सचिव	छैटौँ/सातौँ	प्रशासन	१	
२	कार्यालय सहायक	पाँचौँ	प्र.	१	
३.	कार्यालय सहायक	चौथो	प्रशासन	१	
४.	स.क.अ (अस्थाई)	चौथो	प्र	१	
५	कार्यालय सहयोगी(अस्थाई)	श्रेणीविहिन		१	
		जम्मा पद संख्या		५	

ख) ३ नं वडा बाहेकका अन्य वडा कार्यालयहरूका लागि

क्रम	पद नाम	तह	सेवा/समूह	दरबन्दी	कुल पद	
१	वडा सचिव	चौथो / पाँचौँ	प्रशासन	१		
२.	कार्यालय सहयोगी		श्रेणीविहिन	१		
		जम्मा पद संख्या		२		
		कुल जम्मा पद संख्या				१३ x २=२६+५=३१

स्वास्थ्य चौकी तर्फको दरबन्दी

स्वास्थ्य चौकी					
१	ज स नि/ सिअहेव/हे.अ	छैटौँ /सातौँ तह		१	
२.	हे.अ	पाँचौँ तह		१	
३.	स्टाफ नर्स/सि.अ.न.मि	पाँचौँ तह		१	
४.	अ.न.मि	चौथो तह		१	
५.	अ.न.मि	चौथो तह		१	
६.	कार्यालय सहयोगी			१	
		जम्मा		५x६	४२
आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र-					
२	हेअ/अ.हे.व.	पाँचौँ तह		१	
३	स्टाफ नर्स/अ.न.मि	चौथो तह		१	
४	कार्यालय सहयोगी			१	
		जम्मा		३ x ५	१५
घ) आयुर्वेद औषधालय - १					
१	कविराज निरीक्षक	छैटौँ तह		१	
२	कविराज / बैद्य	चौथो /पाँचौँ तह		२	
३	कार्यालय सहयोगी	श्रेणीविहिन		१	
		जम्मा		४	४
	कुल जम्मा पद संख्या				७४

शहरी स्वास्थ्य क्लिनिक + सामुदायिक स्वास्थ्य एकाइ (१+२)				
१.	हे अ/ अ.हे.व.	चौथो/पाचौ	१	(अस्थाई मात्र पूर्ति हुने)
२.	स्टाफ नर्स .अ.न.मि	चौथो/पाचौ	१	(अस्थाई मात्र पूर्ति हुने)
३.	कार्यालय सहयोगी	श्रेणीविहिन	१	(अस्थाई मात्र पूर्ति हुने)
मातृशिशु स्वास्थ्य क्लिनिक (१)			३x३=९	
१	स्टाफ नर्स	पाचौ	१	(अस्थाई मात्र पूर्ति हुने)
२.	स्टाफ नर्स /अ.न.मि	चौथो	२	(अस्थाई मात्र पूर्ति हुने)
३.	कार्यालय सहयोगी	श्रेणीविहिन	१	(अस्थाई मात्र पूर्ति हुने)

$$४ \times १ = ४$$

तालिका १: स्वीकृत पद तथा पदपूर्तिको सारांश

तह	स्वीकृत संख्या			कार्यरत संख्या			रिक्त पद संख्या			पदपूर्ति प्रतिशत
	प्रशासन	प्राविधिक	जम्मा	प्रशासन	प्राविधिक	जम्मा	प्रशासन	प्राविधिक	जम्मा	
अधिकृत छैटौ/सातौ										
लेखा अधिकृत (छैटौ/सातौ)										
सूचना प्रविधि अधिकृत (छैटौ/सातौ)										
इन्जिनियर छैटौ/सातौ										
लेखापाल (पाँचौ)										
सहायक स्तर (पाँचौ)										
सबइन्जिनियर (पाँचौ)										

२.३ भौतिक सम्पत्तिको अवस्था

नगरपालिकामा रहेको भौतिक तथा मेसीनरी औजार र उपकरणहरूको विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका २ : नगरपालिकाको स्वामित्वमा रहेको चल अचल सम्पति विवरण

क्र.सं.	मेसिन औजार तथा अन्य उपकरण	इकाई	संख्या	हालको उपयोग	भाडा दर रु
१	टिप्पर टाटा	संख्या	१		
२	स्कर्पियो एस ४ प्लस	संख्या	१	अफिस प्रयोजन	
३	पिकअप डबल क्याब	संख्या	२	अफिस प्रयोजन	
४	दमकल	संख्या	१	अग्नि नियन्त्रण	निशुल्क
५	मोटरसाइकल	संख्या	१५	अफिस प्रयोजन	
६	स्कुटर	संख्या	२	अफिस प्रयोजन	
७	पानी ट्यांकी	संख्या	१		
८	ट्याक्टर	संख्या	१		

परिच्छेद-तिन : स्थानीय तहको राजश्व अधिकार तथा आय सम्भाव्यता

३.१ राजश्व अधिकार सम्बन्धि कानुनी व्यवस्था

नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार संचालन ऐन तथा अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐनमा स्थानीय सरकारको राजश्व अधिकार सम्बन्धीका प्रावधानहरू यस शीर्षक अन्तर्गत प्रस्तुत गरिएको छ ।

३.१.१ संवैधानिक व्यवस्था

नेपालको संविधान २०७२ को अनुसूची - ८ (स्थानीय तहको अधिकार सूची) को प्रावधान अनुसार स्थानीय तहलाई निम्नानुसार राजश्व अधिकार प्रदान गरेको छ :

- सम्पत्ति कर	- पर्यटन शुल्क
- भूमिकर (मालपोत)	- विज्ञापन कर
- घर जग्गा बहाल कर	- व्यवसाय कर
- घर जग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क	- दण्ड जरिवाना
- सवारी साधन कर	- मनोरञ्जन कर
- सेवा शुल्क, दस्तुर	- प्राकृतिक स्रोतबाट प्राप्त रोयल्टी

त्यसै गरी नेपालको संविधान २०७२ मा स्थानीय तहको राजश्व अधिकार सम्बन्धी निम्न धारामा थप प्रावधान देहाय अनुसार रहेको छ :

धारा २२८ : कर लगाउन वा ऋण लिन नपाईने

- (१) कानून बमोजिम बाहेक स्थानीय तहमा कुनै पनि किसिमको कर लगाउन, उठाउन र ऋण लगाउन पाईने छैन ।
- (२) स्थानीय तहको अधिकार क्षेत्र भित्रको विषयमा राष्ट्रिय आर्थिक नीति, वस्तु तथा सेवाको ओसारपसार, पूँजी तथा श्रम बजार, छिमेकी प्रदेश वा स्थानीय तहलाई प्रतिकूल नहुने गरी कानून बनाई कर लगाउन सक्नेछ ।

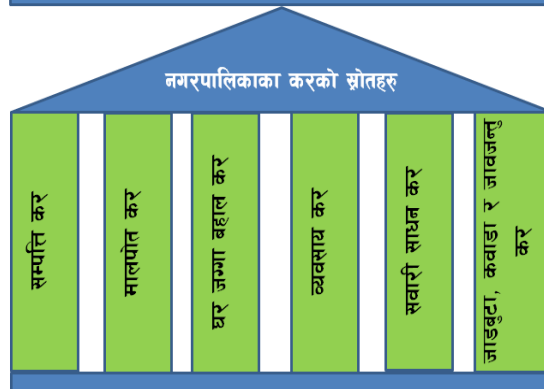
धारा २३६ : अन्तर प्रदेश व्यापार

संविधानमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि एक प्रदेश वा स्थानीय तहबाट अर्को प्रदेश वा स्थानीय तहको क्षेत्रमा हुने वस्तुको ढुवानी वा सेवाको विस्तार वा कुनै प्रदेश वा स्थानीय तहको क्षेत्रमा हुने वस्तुको ढुवानी वा सेवाको विस्तारमा कुनै किसिमको बाधा अवरोध गर्न वा कुनै कर, शुल्क, दस्तुर वा महशुल लगाउन वा त्यस्तो सेवा वा वस्तुको ढुवानी वा विस्तारमा कुनै किसिमको भेदभाव गर्न पाईने छैन ।

३.१.२ कानुनी व्यवस्था

संघीय कानून (स्थानीय सरकार संचालन ऐन (स्थाससंऐ), २०७४ को दफा ५४ देखि दफा ६३ सम्म र अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन (असविव्यऐ), २०७४ अनुसार स्थानीय तहलाई निम्नानुसार आय संकलन गर्ने अधिकार प्रदान गरिएको छ :

स्थानीय तहका राजश्वका एकल अधिकारहरू

(क) स्थानीय तहको एकल अधिकार:

अ) कर

- **सम्पत्ति कर:** आफ्नो क्षेत्रभित्रको घर तथा घरले ओगटेको जग्गाको क्षेत्रफल र अधिकतम सो क्षेत्रफल बराबरको थप घरजग्गामा (स्थाससंऐ)
- **भूमिकर (मालपोत):** सम्पत्ति कर लागेको घरजग्गा बाहेकको अन्य जग्गामा (स्थाससंऐ)
- **घर जग्गा बहाल कर:** कुनै व्यक्ति वा संस्थाले भवन, घर, पसल, ग्यारेज, गोदाम, टहरा, छप्पर, कारखाना, जग्गा वा पोखरी पूरै वा आंशिक तवरले बहालमा दिएकोमा (स्थाससंऐ)
- **व्यवसाय कर:** व्यापार, व्यवसाय वा सेवामा पूँजीगत लगानी र आर्थिक कारोबारको आधारमा (स्थाससंऐ)
- **सवारी साधन कर:** टाँगा, रिक्सा, अटोरिक्सा, इरिक्सामा (असविव्यऐ)
- **जाडिबुटी, कवाडी र जीवजन्तु कर:** आफ्नो क्षेत्रभित्र ऊन, खोटो, जडीबुटी, वनकस (खर), कवाडी माल, जीवजन्तुको हाड, सीड, प्वाँख, छालाको व्यवसायिक उपयोग गरे बापत (स्थाससंऐ)

आ) शुल्क

- **बहाल बित्तौरी शुल्क:** आफूले निर्माण, रेखदेख वा सञ्चालन गरेको हाट, बजार वा पसल वा सरकारी जग्गामा बनेका संरचनाको उपयोग बापत (स्थाससंऐ)
- **पार्किङ्ग शुल्क:** आफ्नो क्षेत्रभित्र कुनै सवारीलाई पार्किङ्ग सेवा उपलब्ध गराए बापत । (स्थाससंऐ)

इ) सेवा शुल्क

- आफ्नो क्षेत्रभित्र सञ्चालनमा रहेका केवलकार, ट्रेकिङ्ग, कायकिङ्ग, बञ्जी जम्प, जिपफ्लायर, प्याराग्लाइडिङ्ग आदि मनोरञ्जन तथा साहसी खेलकुद सम्बन्धी सेवा वा व्यवसायमा । (स्थाससंऐ)
- आफूले निर्माण, संचालन वा व्यवस्थापन गरेका स्थानीय पुर्वाधार वा उपलब्ध गराएको देहायको सेवामा सेवामा (खानेपानी, विजुली, धारा, अतिथि गृह, धर्मशाला, पुस्तकालय, सभागृह, फोहरमैला व्यवस्थापन, सरसफाई, ढल निकास, सडक बत्ति, शौचालय, पार्क, पौडी पोखरी, व्यायामशाला, पर्यटकीय स्थल, हाटबजार, पशु वधशाला, शवदाह गृह, धोविघाट, सडक, बसपार्क, पुल आदि) (स्थाससंऐ)
- अचल सम्पत्ति वा अन्य कुनै विषयको मूल्यांकन सेवा शुल्क (स्थाससंऐ)
- सिफारिस सम्बन्धी कुनै सेवा शुल्क (स्थाससंऐ) ।

ई) बिक्री गर्न सक्ने

- आफ्नो क्षेत्रभित्र वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन तथा प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षणबाट तोकिएको परिमाणमा स्लेट, ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा एवम् माटोजन्य वस्तु । (स्थाससंऐ)
- आफ्नो क्षेत्रभित्रको सार्वजनिक तथा ऐलानी जग्गामा रहेको काठ दाउरा, जराजुरी, दहत्तर बहत्तर आदि । (स्थाससंऐ)

उ) सामुदायिक वनबाट आय प्राप्त गर्ने

- सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिले वन पैदावार बिक्री तथा उपयोग सम्बन्धी आफ्नो वार्षिक कार्ययोजना बनाई नगरपालिकाबाट स्वीकृत गराउनु पर्ने । (स्थाससंऐ)
- वन पैदावारको बिक्री वापत प्राप्त हुने रकमको दश प्रतिशत रकम सम्बन्धित नगरपालिकाको सञ्चित कोषमा जम्मा गर्नुपर्ने । (स्थाससंऐ)

ऊ) प्रचलित कानून बमोजिम गर्ने सिफारिस, दर्ता, अनुमति, नवीकरण आदिको शुल्क तथा दस्तुर

- दर्ता, अनुमति तथा नवीकरण दस्तुर (स्थाससंऐ दफा ११ को घ को ७)
 - स्थानीय सहकारी संस्था
 - १०० वाट सम्मको एफएम रेडियो
 - घ वर्गको ठेक्का इजाजत
 - सामुदायिक, संस्थागत, गुठी, सहकारी विद्यालय
 - प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायीक तालिम
 - मातृ भाषामा शिक्षा दिने विद्यालय
 - ट्युसन, कोचिङ
 - औषधि पसल
 - परिवार नियोजन तथा मातृ शिशु कल्याण सम्बन्धी सेवा
 - ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा, माटो र स्लेट जस्ता वस्तुको सर्भेक्षण, उत्खनन तथा उपयोग
 - स्थानीय स्तरका व्यापारिक फर्म
 - स्थानीय तहका पत्र पत्रिका
 - जनरल अस्पताल, नर्सिङ होम, निदान केन्द्र तथा अन्य स्वास्थ्य संस्था, क्लिनिक
 - स्थानीय स्तरका संघ संस्था
 - इन्टरनेट, टेली सेन्टर, केबुल तथा तार विहिन टेलिभिजन
 - लघु घरेलु तथा साना उद्योग (कार्य जिम्मेवारी मापदण्ड, २०७६ मा प्रदेशको अधिकारमा रहेको)
- नक्सा पास दस्तुर (स्थाससंऐ दफा ३३ को ४)
- दण्ड जरिवाना (असविब्यऐ)

(ख) प्रदेश तथा संघीय कानून अनुसार प्राप्त हुने (दफा ११ (४) :

- प्राकृतिक स्रोत साधन र सेवा शुल्क रोयल्टी
- खनिज पदार्थको उत्खनन् रोयल्टी

- सामुदायिक वनको संचालन व्यवस्थापनबाट प्राप्त रोयल्टी
- पानी घट्ट, कुलो पैनी जस्ता सेवाबाट प्राप्त रोयल्टी
- प्राकृतिक स्रोत साधन र सेवा शुल्क रोयल्टी

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनले स्थानीय तहहरूलाई प्रदान गरेको राजश्व अधिकार स्थानीय तहले आर्थिक ऐन मार्फत राजश्वको दर तथा संकलनका अन्य आधारहरूको निर्धारण गरी सङ्कलन गर्नु पर्दछ ।

तालिका ३ : प्राकृतिक स्रोतको रोयल्टी बाँडफाँट (प्रतिशतमा)

क्र.सं.	स्रोतहरू	संघ	प्रदेश	स्थानीय तह
१	पर्वतारोहण	५०	२५	२५
२	विद्युत	५०	२५	२५
३	बन	५०	२५	२५
४	खानी तथा खनिज	५०	२५	२५
५	पानी तथा अन्य स्रोत	५०	२५	२५

स्रोत : अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४, अनुसूची ४

(ग) राजश्व बाँडफाँट (असविव्य, ऐन)

- (अ) सवारी साधन करको दर प्रदेशले लगाउने र उठाउने । तर टाँगा, रिक्सा, अटोरिक्सा र विद्युतिय रिक्सामा सवारी साधन करको दर नगरपालिकाले लगाउने र उठाउने
- (आ) घरजग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्कको दर प्रदेशले लगाउने र नगरपालिकाले उठाउने ।
- (इ) मनोरंजन करको दर प्रदेशले लगाउने र नगरपालिकाले उठाउने
- (ई) विज्ञापन करको दर नगरपालिकाले लगाउने र उठाउने
- (आ), (इ) र (ई) बमोजिमको करबाट उठेको रकममध्ये ६० प्रतिशत रकम नगरपालिकाको संचित कोषमा जम्मा गरी ४० प्रतिशत रकम मासिक रुपमा प्रदेश सञ्चित कोषमा जम्मा गर्नु पर्ने ।
 - (अ) बमोजिम प्रदेशले लगाएको र उठाएको सवारी साधन कर करबाट उठेको रकम ६० प्रतिशत रकम प्रदेश सरकारलाई र ४० प्रतिशत स्थानीय तहलाई बाँडफाँट गरिने ।
- (उ) नेपाल सरकारले संकलन गरको मूल्य अभिवृद्धि कर र अन्तशुल्कबाट संकलन भएको रकमको १५ प्रतिशत स्थानीय विभाज्य कोषमा जम्मा हुने ।
- आयोगले निर्धारण गरेको आधार र ढाँचा बमोजिम बाँडफाँट हुने
 - स्थानीय सञ्चित कोषमा मासिक रुपमा प्राप्त हुने

(ऊ) प्राकृतिक श्रोतबाट प्राप्त हुने रोयल्टीको बाँडफाँड आयोगको सिफारिसमा प्राकृतिक श्रोतको उपयोगबाट प्रभावित हुने स्थानीय तहलाई २५ प्रतिशत

- प्राकृतिक श्रोतबाट प्राप्त हुने रोयल्टी वार्षिक रूपमा प्राप्त हुने

राजश्व बाँडफाँट अन्तर्गत संघीय सरकारबाट सङ्कलन भएको मूल्य अभिवृद्धि कर, अन्तःशुल्क तथा प्राकृतिक स्रोतबाट प्राप्त रोयल्टी रकमको माथि उल्लेख भए बमोजिमको हिस्सा स्थानीय तहहरू बीच बाँडफाँट हुने व्यवस्था छ। उक्त रकम संघीय सरकारले राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोगले निर्धारण गरेको प्रतिशतको आधारमा स्थानीय तहहरू बीच बाँडफाँड हुने व्यवस्था छ।

१) प्रदेश सरकारबाट गरिने बाँडफाँट

त्यसैगरी प्रदेश सरकारले सङ्कलन गरेको सवारी करबाट प्राप्त रकमको ४० प्रतिशत रकम पनि राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोगले निर्धारण गरेको प्रतिशतको आधारमा सम्बन्धित स्थानीय तहहरू बीच बाँडफाँट हुने व्यवस्था छ। यसका अतिरिक्त स्थानीय तहबाट संकलन भएको कर तथा शुल्कको ४० प्रतिशत रकम सम्बन्धित प्रदेशलाई पठाउनु पर्ने व्यवस्था छ।

तालिका ४ : स्थानीय र प्रदेश तह बीचको राजश्व बाँडफाँड

क्र.सं.	करका क्षेत्रहरू	संकलन गर्ने तह	राजश्व बाँडफाँड (प्रतिशतमा)	
			प्रदेश	स्थानीय तह
१	सवारी साधन कर	प्रदेश	६०	४०
२	घरजग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क	स्थानीय	४०	६०
३	मनोरञ्जन कर	स्थानीय	४०	६०
४	विज्ञापन कर	स्थानीय	४०	६०

स्रोत : अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४

२) मूल्य अभिवृद्धि कर, अन्तःशुल्क

अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ अनुसार मूल्य अभिवृद्धि कर र आन्तरिक उत्पादनबाट उठेको अन्तःशुल्क रकम मध्येबाट उठेको रकमलाई संघीय विभाज्य कोषमा राखी सो रकम मध्ये संघीय सरकारले ७० प्रतिशत, प्रदेशले १५ प्रतिशत र स्थानीय सरकारले १५ प्रतिशत बाँडफाँड गर्ने व्यवस्था रहेको छ।

तालिका ५ : मूल्य अभिवृद्धि कर, अन्तःशुल्कको बाँडफाँड

क्र.सं.	श्रोतहरू	संघ	प्रदेश	स्थानीय तह
१	मूल्य अभिवृद्धि कर (भ्याट)	७०	१५	१५

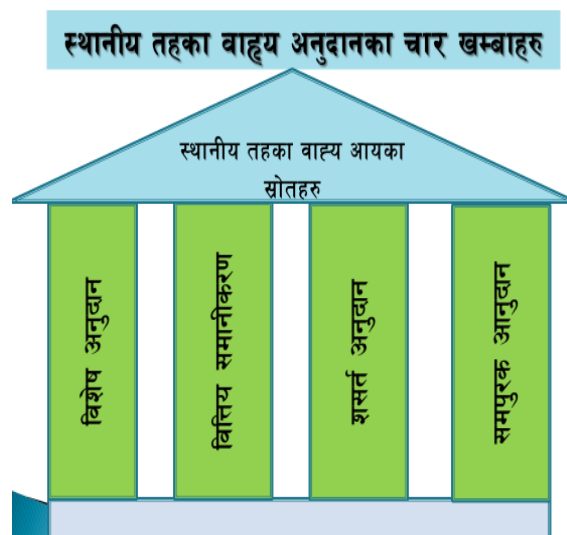
क्र.सं.	श्रोतहरू	संघ	प्रदेश	स्थानीय तह
२	अन्तशुल्क	७०	१५	१५

स्रोत : अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४, परिच्छेद ३ (६)

(घ) अनुदान

संघीय तथा प्रदेश सरकारबाट प्रदान गरिने वित्तीय समानिकरण अनुदान राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोगले निर्धारण गरेको प्रतिशतको आधारमा स्थानीय तहहरू बीच बाँडफाँट हुने व्यवस्था छ। त्यसै गरी संघीय तथा प्रदेश सरकारले आयोगले तोकेको आधार बमोजिम सशर्त अनुदान प्रदान गर्ने व्यवस्था छ। समपूरक तथा विशेष अनुदानकोलागि स्थानीय तहहरूबाट प्राप्त हुने प्रस्ताव र अनुदान वितरण कार्यविधिको आधार संघीय तथा प्रदेश सरकारले अनुदान उपलब्ध गराउन सक्ने व्यवस्था रहेको छ।

- **वित्तीय समानिकरण अनुदान:** खर्चको आवश्यकता र राजश्वको क्षमताको आधारमा आयोगको सिफारिसमा संघ र प्रदेशबाट प्राप्त
- **सशर्त अनुदान:** कुनै योजना कार्यान्वयन गर्न आयोगले तोकेको आधारमा संघ र प्रदेशबाट प्राप्त
- **समपूरक अनुदान:** पूर्वाधार विकास सम्बन्धि कुनै योजना कार्यान्वयन गर्न योजनाको कुल लागतको अनुपातका आधारमा संघ र प्रदेशबाट प्राप्त
- **विशेष अनुदान:** कुनै खास उद्देश्य र योजनाको लागि संघ र प्रदेशबाट

(ङ) वैदेशिक सहायता तथा आन्तरिक ऋण

- नेपाल सरकारको पूर्वस्वीकृति लिएर मात्र वैदेशिक अनुदान वा सहयोग लिन वा वैदेशिक अनुदान वा सहयोगमा योजना वा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न गराउन सक्ने
- नेपाल सरकारको सहमति लिएरमात्र वित्त आयोगले सिफारिस गरेको सिमा भित्र आन्तरिक ऋण लिन सक्ने
- नेपाल सरकारसँग मनासिब कार्यका लागि ऋण लिन सक्ने

उपरोक्त व्यवस्थाहरूले स्थानीय तहलाई प्राप्त हुन सक्ने आयका स्रोतहरूलाई व्याख्या गरेको छ। स्थानीय तहले कानून बमोजिम बाहेक आफ्नो अधिकार क्षेत्रमा कुनै कर लगाउन, उठाउन र ऋण लिन नपाउने व्यवस्था हुनुका साथै निम्न अनुसारका थप व्यवस्थाहरू रहेका छन्।

- कर लगाउँदा राष्ट्रिय आर्थिक नीति, वस्तु तथा सेवाको ओसार पसार, पूँजी तथा श्रम बजार, छिमेकी प्रदेश तथा स्थानीय तहलाई प्रतिकूल असर नहुने गरी लगाउनु पर्ने (असविद्ये)

- कर नलाग्ने : कूटनीतिक नियोग, कूटनीतिज्ञ, वैदेशिक ऋण वा सहायताबाट संचालित परियोजनाबाट हुने पैठारी, सामुहिक वा संयुक्त आवासको बिक्री नभएको स्टक, सामुहिक आवासको सार्वजनिक उपयोगको क्षेत्र (स्थाससंए)
- सेवा शुल्क असुली कार्य आफै वा व्यवस्थापन करार वा सार्वजनिक निजी साभेदारीबाट गर्न सक्ने (स्थाससंए)
- गैर करको दर निर्धारण गर्दा वस्तु वा सेवाको लागत, सञ्चालन र सम्भार खर्चलाई आधार मान्नु पर्ने (असविव्यए)
- कर वा गैर कर राजश्वको प्रस्ताव तयार गर्दा वा भैरहेको कर वा गैर कर राजश्वमा परिवर्तन गर्नुपर्दा त्यसको आवश्यकता, औचित्य तथा तथा त्यसबाट पर्ने प्रभाव समेत उल्लेख गर्नु पर्ने (असविव्यए)
- राजश्व प्रस्ताव तयार गर्दा त्यस्तै विषयमा नेपाल सरकार, अन्य प्रदेश वा स्थानीय तहले लगाएका कर वा गैर कर र त्यसको दरसँग यथासम्भव तारतम्यता हुने गरी गर्ने (असविव्यए) ।

३.२ आन्तरिक आय परिचालनको वर्तमान अवस्था

नगरपालिकाको आन्तरिक आय सम्भाव्यता थाहा पाउनको लागि हालको कानुनी प्रावधान अनुसार नगरपालिकालाई उपलब्ध आय शिर्षकहरूको परिचालन कसरी गरिएको छ भनी जान्नु उपयुक्त हुन आउँछ । नगरपालिकाले उपरोक्त आय शिर्षकहरू मध्ये कतिवटामा असुली गरिरहेको, कतिवटामा संकलनको निर्णय मात्र गरेको र भएका शिर्षक मध्ये कतिवटामा दर र दायरा वढाउन सकिने र कतिवटा शिर्षक परिचालन गर्न सकिने हो भनी नगरपालिकाका पदाधिकारीहरूसँगको छलफलबाट यथार्थ अवस्था भल्काउन कोशिस गरिएको छ ।

तालिका ६ : आन्तरिक आय संकलनको विद्यमान अवस्था विवरण

आय शीर्षकहरू	सम्भावना (भएको/नभएको)	बैठकबाट दर निर्धारण (भएको/नभएको)	पालिकाबाट संकलन (भएको/नभएको)
क) कर राजस्व			
मालपोत वा भूमिकर	भएको	भएको	भएको
सम्पत्तिकर	भएको	भएको	भएको
व्यवसाय कर	भएको	भएको	भएको
बिटौरी कर	नभएको	नभएको	नभएको
बहाल कर	भएको	भएको	भएको
विज्ञापन कर	भएको	भएको	भएको
व्यवसायिक भिडियो कर	नभएको	नभएको	नभएको
मनोरञ्जन कर	नभएको	नभएको	नभएको

आय शीर्षकहरू	सम्भावना (भएको/नभएको)	बैठकबाट दर निर्धारण (भएको/नभएको)	पालिकाबाट संकलन (भएको/नभएको)
(ख) गैर कर राजश्व	नभएको	नभएको	नभएको
सवारी पार्किङ्ग शुल्क	नभएको	नभएको	नभएको
खानेपानी महशुल	नभएको	नभएको	नभएको
पर्यटन सेवा शुल्क	नभएको	नभएको	नभएको
फोहरमैला व्यवस्थपन शुल्क	भएको	भएको	भएको
ढल निकास सेवा शुल्क	नभएको	नभएको	नभएको
सार्वजनिक शौचालय सेवा शुल्क	नभएको	नभएको	नभएको
हाटवजार सेवा शुल्क	भएको	भएको	भएको
अचल सम्पत्ति मूल्यांकन शुल्क	भएको	भएको	भएको
दर्ता तथा नविकरण दस्तुर	भएको	भएको	भएको
नक्सापास दस्तुर	भएको	भएको	भएको
सिफारिस तथा बक्सौनी दस्तुर	भएको	भएको	भएको
नाता प्रमाणित दस्तुर	भएको	भएको	भएको
अन्य प्रमाणित दस्तुर	भएको	भएको	भएको
सार्वजनिक निजी साभुदारी	नभएको	नभएको	नभएको
अन्य स्रोत परिचालन (नक्सा फाराम, फोटोकपी, प्रोफाईल, घरनम्बर आदि विक्रि)	नभएको	नभएको	नभएको
भाडा तथा वहाल	भएको	भएको	भएको
मेसिन तथा औजार भाडा	नभएको	नभएको	नभएको
सभागृह भाडा	नभएको	नभएको	नभएको
ताल, पोखरी तथा जग्गा भाडा	नभएको	नभएको	नभएको
दण्ड जरिवाना	भएको	भएको	भएको

३.३ आन्तरिक आय संकलनको प्रमुख क्षेत्र र सम्भावना विश्लेषण

३.३.१ स्थानीय कर राजश्व

यस भागमा नगरपालिकाको आन्तरिक आय संकलनका प्रमुख क्षेत्रहरू परिचालनको विद्यमान अवस्था, सम्भावनाको शीर्षकगत रूपमा विश्लेषण गर्दै प्रभावकारी परिचालनका उपायहरूको खोजी गरिएको छ ।

३.१.३ कर राजश्व

(क) सम्पत्ति कर

विद्यमान अवस्था :

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को संशोधन अनुसार स्थानीय तहले आफ्नो क्षेत्रभित्रको घर र जग्गामा सम्पत्ति कर लगाउनु पाउने व्यवस्था गरेको छ । यसरी सम्पत्ति कर लगाउँदा घर र सो घरले चर्चेको जग्गामा सम्पत्ति कर लगाई बाँकी जग्गा र घर नभएका अन्य जग्गामा भूमिकर (मालपोत) लगाउनु पर्ने व्यवस्था गरेको छ । “घरले चर्चेको जग्गा” भन्नाले घरले ओगटेको जग्गाको क्षेत्रफल र अधिकतम सो क्षेत्रफल बराबरको थप जग्गासम्म पर्नेछ । घर जग्गामा सम्पत्ति कर लगाउँदा घर जग्गाको मूल्यांकनका आधारहरू देहाय बमोजिम हुनेछन् :

- (क) घर र घरजग्गाको आकार, प्रकार, बनौट र उपयोगको अवस्था,
- (ख) घर र घरजग्गाको चलनचल्तीको मूल्य र घरको ह्रास मूल्य,
- (ग) घर र घरजग्गाको व्यापारिक वा आवासीय उपयोगको अवस्था
- (घ) सम्पत्ति करको दर निर्धारण गर्दा नागरिकको जीवनस्तर, आर्थिकस्तर र कर तिर्न सक्ने क्षमताका आधारमा गर्नुपर्नेछ ।

यस व्यवस्था अनुसार नगरपालिकाले आर्थिक ऐनमा नगरपालिकाको क्षेत्रभित्र कुनैपनि व्यक्तिको स्वामित्वमा रहेको सम्पूर्ण घर र जग्गाको एकिकृत रूपमा हिसाब गरी मूल्यांकनका आधारमा घरजग्गा कर लगाउँदै आएको छ । आर्थिक ऐनमा घरजग्गाको मूल्याङ्कनको दर (आधार) र करका दरहरू निर्धारण गरेको छ । नगरपालिकाले सम्पत्ति कर सम्बन्धी कार्यविधि तयार पारेर सम्पत्ति कर सम्बन्धी दर निर्धारण गरी घर र घरले चर्चेको जग्गाको मूल्याङ्कन दर र घर तथा संरचना ह्रासकट्टी समेत मूल्याङ्कन दर निर्धारण गर्नुपर्ने देखिन्छ । सो अनुसार आ.व.०७६।०७७ मा सम्पत्ति करबाट रु २१,९३,३३४ संकलन भएको छ, जसमा भूमिकर वापत लिनुपर्ने रकम समेत समावेस भएको देखिन्छ ।

संभाव्यता :

तालिका ७ : सम्पत्ति कर सम्बन्धी संभाव्यता विश्लेषण

सम्पत्ति मूल्य विवरण	करदाता संख्या (अनुमानित)	औसत करको दर	संभाव्य संकलन (रु.)
रु. ५ लाख सम्म	२०००	१००	२०००००
रु ५ लाख १ देखि १० लाख सम्म	२०००	२००	४०००००

रु १० लाख १ देखि १५ लाख सम्म	१७००	३००	५१००००
रु १५ लाख १ देखि २० लाख सम्म	१५००	४००	६०००००
रु २० लाख १ देखि ३० लाख सम्म	१३००	५००	६५००००
रु. ३० लाख १ देखि ४० लाख सम्म	१२५०	७००	८७५०००
रु. ४० लाख १ देखि ५० लाख सम्म	१०००	१०००	१००००००
रु. ५० लाख १ देखि ८० लाख सम्म	९००	२०००	१८०००००
रु. ८० लाख १ देखि १ करोड सम्म	८००	३०००	२४०००००
रु १ करोड १ देखि १ करोड ५० लाख सम्म	५००	४०००	२००००००
रु. १ करोड ५१ लाख १ देखि २ करोड सम्म	५००	५०००	२५०००००
रु. २ करोड १ देखि ३ करोड सम्म	४००	६०००	३२०००००
रु. ३ करोड १ देखि ५ करोड सम्म	१००	१२०००	१२०००००
रु. ५ करोड १ भन्दा माथि	५०	१५०००	७५००००
जम्मा	१४०००		१,८०,८५,०००

सुभावहरू

- जग्गालाई मालपोतको न्यूनतम दर सँग सामञ्जन्यता हुने गरी मूल्याङ्कन गरी सम्पत्ति करको दरलाई नगरवासीको कर तिर्न सक्ने क्षमताको आधारमा निर्धारण गर्ने ।
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ अनुसार सम्पत्ति कर संकलन गरी बाँकी जग्गामा मालपोत संकलन गर्ने गरी कार्यविधि तयार पारी लागु गर्नुपर्ने ।
- करदाताको पहिचान गरी विवरण अद्यावधिक गर्ने ।

(ख) मालपोत वा भूमि कर

विद्यमान अवस्था :

नीलकण्ठ नगरपालिकाले मालपोत छुट्टै संकलन गरेको देखिदैन । स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ को संशोधनले घर र भौतिक संरचना र चर्चेको दोब्बर सम्मको जग्गामा सम्पत्ति कर तथा बाँकी जग्गामा भूमि कर (मालपोत) लगाउन सक्ने व्यवस्था गरेको छ । सो अनुसार मालपोत (भूमि कर) र सम्पत्ति कर फरक फरक संकलन गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

संभाव्यता :

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनमा व्यवस्था गरे अनुसार घर तथा संरचनाले चर्चेको भन्दा बाहेकको जग्गामा भूमि कर (मालपोत) को संभाव्यता अनुमान गरिएको छ । नगर वस्तुस्थिति विवरण अनुसार यस नगरपालिका करिब १४००० करदाता (घरधुरी) मध्ये करिब ७५ प्रतिशत भन्दा बढीको घर र जग्गा दुवै रहेको अनुमान गरिएको छ । कूल भूमिकर योग्य जग्गालाई सडकले छोएको तथा बजार क्षेत्र, आवास क्षेत्र र कृषि क्षेत्र खेत, कृषि क्षेत्र बारी गरी ४ क्षेत्रमा वर्गीकरण गरी जग्गाको मूल्य र उपयोगको आधारमा दर निर्धारण गर्दा भूमिकरको संभावना देहायअनुसार रहेको देखिन्छ ।

तालिका ८ : मालपोत कर सम्बन्धी संभाव्यता विश्लेषण

जग्गा विवरण	करदाता संख्या (अनुमानित)	क्षेत्रफल रोपनी	करको दर (रु. प्रति रोपनी)	संभाव्य संकलन रु. हजारमा
सडकले छोएको तथा बजार क्षेत्र	२०००	१००००	५०	५०००००
आवास क्षेत्र	८०००	५०००	५०	२५००००
कृषि क्षेत्र खेत	७०००	४००००	५०	२००००००
कृषि क्षेत्र पाखो	१००००	६००००	३०	१८०००००
जम्मा	२७०००	११५०००		४५,५०,०००

सुभावहरू

- मालपोतको दर निर्धारण गर्दा जग्गाको क्षेत्रफल र मुल्यांकनको आधारमा गर्ने
- बाटोले छोएको र नछोएको पत्ता लगाउन बाटोको लगत कट्टा गरी भु सूचना प्रणालीमा आवद्ध गर्ने
- मालपोत संकलन कार्यविधि निर्माण गरी लागु गर्नुपर्ने

(ग) घरजग्गा बहाल कर

विद्यमान अवस्था:

नगरपालिकाले आर्थिक ऐन २०७७ को अनुसूचि ३ मा नगरपालिका क्षेत्रभित्रको कुनै व्यक्ति वा संस्थाले भवन, घर, पसल, ग्यारेज, गोदाम, टहरा, छप्पर, जग्गा वा पोखरी पूरै वा आंशिक रुपमा बहालमा दिइएमा बहाल रकममा अनुसूची ३ अनुसार बहाल लगाई असुल उपर गरिनेछ, भनी उल्लेख उल्लेख गरिए अनुसार बहाल कर वापत बहाल अंको १० प्रतिशतका दरले सम्पति धनिबाट बहाल कर संकलन गरिनेछ ।

संभावना:

आ.व ०७६।०७७ मा घरबहाल कर वापत नीलकण्ठ नगरपालिकाले रु ३२,२८,७२५ कर संकलन गरेको थियो । नगरपालिकाको वस्तुस्थिति अनुसार नीलकण्ठ नगरपालिकाको वार्ड नं. ३ बजार क्षेत्रमा व्यक्तिगत प्रयोजनको लागि घर भाडामा दिने परिवार १०० र व्यवसायिक प्रयोजनको लागि भाडामा दिने परिवार २०० जना रहेको अनुमान गर्न सकिन्छ । दबै प्रयोजनको लागि भाडामा दिँदा बहाल रकमको १० प्रतिशत दर कायम गर्दा संकलन हुनसक्ने रकम देहायको तालिकामा दिइएको छ ।

तालिका ९ : घरबहाल कर सम्बन्धी सम्भाव्यता विश्लेषण

क्र.सं.	प्रयोजनका आधारमा बहाल लिने करदाता	बहालमा भएको घरजग्गा संख्या	औसत मासिक भाडा रकम	जम्मा वार्षिक भाडा असुली	प्रस्तावित करको दर	घर बहाल कर
		(क)	(ख)	(ग)	(घ)	(ङ)
		अनुमानित	अनुमानित	क X ख X १२	प्रतिशत	ग को १० प्रतिशत
१	अडिट गर्ने संस्थागत प्रयोजनले व्यवसायीक फर्म, वित्तीय तथा सार्वजनिक संस्थाहरूलाई बहालमा लगाउने (औसत मासिक रु. १५००० भाडा आर्जन गर्ने)	१५०	१५,०००	२७०,००,०००	१०	२७,००,०००
२	नीजी तथा घरायसी प्रयोजनले बहालमा लगाउने (औसत मासिक रु. ६००० भाडा आर्जन गर्ने)	३००	६०००	२,१६,००,०००	१०	२१,६०,०००
	जम्मा	४५०	२१०००	४८६,००,०००		४८,६०,०००

सुझावहरू

- घर जग्गा बहाल असुलीको कार्यविधि निर्माण गर्ने
- बहालमा लगाइएको जग्गा तथा घरको लगत संकलन गर्ने
- घरजग्गा बहाल रकम मूल्याङ्कन गर्न घर तथा संरचनाको प्रकार र स्थानको आधारमा प्रति वर्गफिटको दरले बहाल मूल्य निर्धारण गर्ने र सो बमोजिम बहाल रकम निर्धारण गरी कर संकलन गर्ने

(घ) व्यवसाय कर

विद्यमान अवस्था:

नगरपालिकाले आर्थिक ऐनमा नगर क्षेत्रभित्र व्यापार, व्यवसाय वा सेवामा पूँजीगत लगानी र आर्थिक कारोबारका आधारमा व्यवसाय कर लगाई असुल उपर गरिने व्यवस्था गरेको छ । आर्थिक ऐनमा व्यवसाय करको दर निर्धारण गरिएको छ । आर्थिक वर्ष २०७६।२०७७ मा व्यवसाय रजिष्ट्रेसन तथा कर वापत कुल रु ७०५,५०० संकलन भएको देखिन्छ । व्यवसाय कर तथा रजिष्ट्रेशन वापत संकलन गर्न सकिने विविध क्षेत्रका करको सम्भावनालाई तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

संभावना:

तालिका नं. १० : व्यवसाय कर सम्बन्धि सम्भाव्यता विश्लेषण

क्र.सं.	व्यवसायको किसिम	संख्या	औषत दर	जम्मा रकम
१	होटल, लज, रेष्टुरेन्ट, बार, क्याफे, भोजनालय, मिष्ठान भण्डार			
क	खाना नास्ता	२००	५००	१०००००

क्र.सं.	व्यवसायको किसिम	संख्या	औषत दर	जम्मा रकम
ख	खाना नास्ता मदिरा समेत	१००	१२००	१२००००
	खाना नास्ता लज मदिरा समेत			०
क	५ कोठा सम्म लज	५०	१५००	७५०००
ख	१० कोठा सम्म लज	२५	२५००	६२५००
ग	ठूला होटल रिसोर्ट तथा लज समेत	३	१००००	३००००
२	टेन्ट हाउस र क्याटरिङ			०
	टेन्ट हाउस मात्र	२०	१००	२०००
	टेन्ट हाउस र क्याटरिङ समेत	१५	१५००	२२५००
३	सुनचाँदी रत्न आभुषण पसल			०
	सुनचाँदी रत्न आभुषण पसल	२०	५०००	१०००००
	रत्न आभुषण मात्र	१०	२०००	२००००
४	टेलरिङ व्यवसाय			०
	सटिङ, सुटिङ, लेडिज जेन्स (कपडा सहित)	१०	२०००	२००००
	टेलरिङ मात्र	५०	५००	२५०००
५	सैलुन	३०	१०००	३००००
६	व्युटि पार्लर			०
	व्युटि पार्लर	२०	१५००	३००००
	व्युटि पार्लर तालिम समेत दिने	५	२०००	१००००
७	कम्प्युटर व्यवसाय सम्बन्धि			०
	कम्प्युटर बिक्रि	३	१५००	४५००
	कम्प्युटर मर्मत	५	१०००	५०००
८	टि.भि., फिज, बिक्रि	१०	१५००	१५०००
९	टि.भि., फिज मर्मत	१५	१०००	१५०००
१०	रेडियो, मोबाइल, टेलिफोन, क्यालकुलेटर,	१५	५००	७५००

क्र.सं.	व्यवसायको किसिम	संख्या	औषत दर	जम्मा रकम
	घडि, क्यासेट अडियो भिडियो बिक्रि			
११	रेडियो, मोबाइल, टेलिफोन, क्यालकुलेटर, घडि, क्यासेट अडियो भिडियो मर्मत	१५	५००	७५००
१२	जुत्ता पसल स्थानीय उत्पादन	५	५००	२५००
१३	जुत्ता पसल (थोक बिक्रेता)	५	२०००	१००००
१४	जुत्ता पसल (खुद्रा बिक्रेता)	२०	१०००	२००००
१५	थोक बिक्रेता (किराना पसल)	१०	२०००	२००००
१६	डिलर सिप (किराना पसल)	१०	३०००	३००००
१७	खुद्रा बिक्रेता (किराना पसल)	१००	१०००	१०००००
१८	औषधि पसल (एलोपेथिक, हामोपेथिक, आर्युवेदिक)			०
	थोक बिक्रेता	३	२०००	६०००
	खुद्रा बिक्रेता	१५	१०००	१५०००
	साना खुद्रा बिक्रेता	१५	७५०	११२५०
	चस्मा पसल	१०	१०००	१००००
१९	नीजि अस्पताल तथा नर्सिङ होम	२	५०००	१००००
२०	क्लिनिक तथा ल्याब	३	१५००	४५००
२१	डेन्टल क्लिनिक	३	१०००	३०००
२२	पान पसल	१०	५००	५०००
२३	ड्राई क्लिनर्स	३	५००	१५००
२४	सिनेमा हल	१	७०००	७०००
२५	आर्ट व्यवसाय	५	१०००	५०००
२६	बिजुली पसल थोक बिक्रेता	२	२०००	४०००
२७	बिजुली पसल खुद्रा बिक्रेता	१५	१०००	१५०००
२८	फोटो स्टुडियो (कलर ल्याब)	२	१५००	३०००

क्र.सं.	व्यवसायको किसिम	संख्या	औषत दर	जम्मा रकम
२९	फोटो स्टुडियो	५	१०००	५०००
३०	भाँडा पसल	३०	१५००	४५०००
३१	गिफ्ट तथा कस्मेटिक पसल	१५	१०००	१५०००
३२	प्लाइ सिसा	५	१०००	५०००
३३	फर्निचर, फर्निसिड	१०	२०००	२००००
३४	पेट्रोल पम्प	१	२५०००	२५०००
३५	ग्यास थोक बिक्रेता	५	१५००	७५००
३६	साइकल रिक्सा मर्मत	२	१५००	३०००
३७	मोटर साइकल बिक्रि	५	३०००	१५०००
३८	मोटर साइकल मर्मत	१०	२०००	२००००
३९	अटो मेकानिकल (बस, जिप, कार, ट्रक्टर पार्टस, बिक्रि मर्मत)	५	४०००	२००००
४०	अटो मेकानिकल (बस, जिप, कार, ट्रक्टर पार्टस, मर्मत)	५	३०००	१५०००
४१	लेथ सेक्सन तर्फ	३	२०००	६०००
४२	मोटर बडी बिल्डर्स	१	४०००	४०००
४३	पशुपक्षि आहार उद्योग	१	२०००	२०००
४४	फन पार्क	०	०	०
४५	लेखापरिक्षक			०
	क श्रेणीलाई	०	०	०
	ख श्रेणी	०	०	०
	ग श्रेणी	५	३०००	१५०००
	घ श्रेणी	३०	२५००	७५०००
४६	बैंक फाइनेन्स वित्तिय संस्थाहरु			०
	क बर्गको बैंक तथा वित्तिय संस्था	१०	४००००	४०००००
	ख बर्गको बैंक तथा वित्तिय संस्था	५	३००००	१५००००

क्र.सं.	व्यवसायको किसिम	संख्या	औषत दर	जम्मा रकम
	ग बर्गको बैंक तथा वित्तिय संस्था	३	२००००	६००००
	घ बर्गको बैंक तथा वित्तिय संस्था	२	१००००	२००००
४७	सहकारी संस्थाको अडिट रिपोर्ट अनुसार प्रति एक लाख नाफामा न्यूनतम	१५	३०००	४५०००
४८	सहकारी संस्थाको अडिट रिपोर्ट अनुसार प्रति एक देखि २ लाख नाफामा (सो भन्दा बढी प्रति लाखको नाफामा ३०० को दरले थप कर लाग्ने)	५	४०००	२००००
४९	पाउरोटी, बरफ, बिस्कुट तथा दालमोठ उद्योग	२	१०००	२०००
५०	नीजी शिक्षालय सञ्चालन तर्फ			०
	क्याम्पस	०	०	०
	मा.वि.	२	८०००	१६०००
	आ.वि.	२	५०००	१००००
	पूर्व प्राथमिक ३ कक्षा सम्म	२	२०००	४०००
	वार्षिक रुपमा नविकरण गर्दा यसमा तोकिएको शुल्कको २५ प्रतिशत लाग्ने छ ।			०
५१	ब्लक, रिड, टायल र तारबार पोल उद्योग	१	१०००	१०००
५२	पोलिथिन पाइप तथा अन्य प्लाष्टिकका सामानहरुको उद्योग	१	२०००	२०००
५३	मैनबत्ति तथा अगर बत्ति उद्योग	२	२००	४००
५४	मसला उद्योग	३	५००	१५००
५५	परामर्श सेवा			०
	वैदेशिक रोजगार व्यावसाय (म्यान पावर कम्पनी)	०	०	०
	परामर्श सेवा इन्जिनियरिड र प्राविधिक परामर्श सेवा प्रदायक	३	५०००	१५०००
	शैक्षिक परामर्श सेवा प्रदायक	२	३०००	६०००
५६	मदिरा विक्रेता			०
	थोक	३	५०००	१५०००

क्र.सं.	व्यवसायको किसिम	संख्या	औषत दर	जम्मा रकम
	खुद्रा	२०	३०००	६००००
५७	मादल मर्मत तथा विक्रि	१	२००	२००
५८	सिरक डसना विक्रि	१०	१०००	१००००
५९	ह्युम पाइप विद्युत पोल उद्योग	१	१०००	१०००
६०	भोला तयार गर्ने उद्योग (प्लाष्टिक भोला उत्पादन गर्न पाइने छैन)	२	१०००	२०००
६१	डेरी उद्योग (दुग्ध तथा दुग्ध सम्बन्धि अन्य व्यवसाय)	५	१०००	५०००
६२	फर्निचर उद्योग फर्निचर सो रुम समिल	६	३०००	१८०००
६३	फर्निचर उद्योग	६	१५००	९०००
६४	ग्रिल सटर उद्योग	७	२०००	१४०००
६५	मिल (कुटानी पिसानी)	३०	१०००	३००००
६६	चिउरा, भुजा, चामल उद्योग	२	२०००	४०००
६७	पोल्टी फर्म, कालिज फर्म लगायत सोही प्रकृतिका	४	३०००	१२०००
६८	माछा पसल	४	१०००	४०००
६९	बधसाला	०	०	०
७०	तरकारी, फलफुल, तथा साग सब्जी थोक पसल	२	२०००	४०००
७१	तरकारी, फलफुल, तथा साग सब्जी विक्रेता पसल	१०	५००	५०००
७२	अण्डा पसल	१५	५००	७५००
७३	इट्टा उद्योग	१	१०००००	१०००००
	इट्टा उद्योग (चिम्नी भएको)			०
	इट्टा उद्योग (चिम्नी नभएको)			०
७४	छाला संकलन तथा विक्रि	०	०	०
७५	ईट्टा, दुगां, बालुवा, तथा संकलन (डिपो)	४	३०००	१२०००
७६	डोको, नाम्लो, भकारी, प्लाष्टिक तथा बेतबाँसका सामानहरु	५	१०००	५०००
७७	युवा क्लब दर्ता	२	५००	१०००

क्र.सं.	व्यवसायको किसिम	संख्या	औषत दर	जम्मा रकम
७८	हार्डवेयर्स पसल इट्टा राडा सहित अन्य	२	५०००	१००००
७९	हार्डवेयर्स पसल	१०	४०००	४००००
८०	मेटलको भाँडा बनाउने व्यवसाय	४	५००	२०००
८१	स्टेशनरी पसल थोक बिक्रेता	२	२०००	४०००
८२	स्टेशनरी पसल खुद्रा बिक्रेता	१५	१०००	१५०००
८३	आरन व्यवसाय	२०	२००	४०००
८४	फोटोकपी फयाक्स, लेमिनेसन, व्यान्डिङ, कुरियर	५	१०००	५०००
८५	कम्प्युटर, डाइभिड तथा अन्य इन्ष्टीच्युट	३	१०००	३०००
८६	कपडा पसल फेन्सी पसल	५०	२०००	१०००००
८७	डिजिटल छापाखाना (अफसेट प्रेस)	३	२०००	६०००
८८	साइवर नेट, गेम सेन्टर, फोन सेवा (कम्युनिकेसन सेवा)	१	१०००	१०००
	निर्माण व्यवसायी			०
	क श्रेणी	०	०	०
८९	ख श्रेणी	२	८०००	१६०००
	ग श्रेणी	५	६०००	३००००
	घ श्रेणी	६	४०००	२४०००
	घ वर्ग निर्माण व्यवसायी इजाजत दर्ता नविकरण			०
	दर्ता	२	१००००	२००००
९०	नविकरण	१०	५०००	५००००
	जरिवाना (कार्यविधिमा तोकिए वमोजिम)	२	५०००	१००००
	प्रतिलिपि	२	१०००	२०००
	नामसारी	१	५०००	५०००
९१	रासायनिक मल, विउ विजन, किटनासक औषधि, दाना, चल्ला बिक्रि, भेटनरी समेत	२	३०००	६०००

क्र.सं.	व्यवसायको किसिम	संख्या	औषत दर	जम्मा रकम
९२	कृषि सामाग्री विक्रि केन्द्र	४	२०००	८०००
९३	एगोभेट	४	१५००	६०००
९४	भिडियो मिक्सीड	२	१५००	३०००
९५	टियुसन सेन्टर	३	१०००	३०००
९६	मेसीनरी सामान, वेरिड, रिपेयरिड तथा विक्रि (मोटर, जेनेटर आदि)	३	२०००	६०००
९७	कृषि उपकरण मर्मत तथा विक्रि	३	५००	१५००
९८	रेमिटेन्स सेवा क श्रेणी	२	३०००	६०००
९९	कृषि उपकरण मर्मत तथा विक्रि	२	५००	१०००
१००	कवाडी व्यवसाय	२	४०००	८०००
१०१	टुर्स एण्ड ट्राभल्स	०	०	०
१०२	कुरीयर तथा कार्गो सेवा	०	०	०
१०३	ट्रान्सपोर्ट सेवा	०	०	०
१०४	संयुक्त वडा कार्यालय हल भाडा (प्रतिदिन)	०	०	०
१०५	जडिबुँटी वनजन्य उद्योग (खोटो लगायत)	०	०	०
१०६	बैकल्पिक उर्जा (गोबरग्यास सोलार)	१	१५००	१५००
१०७	विमा कम्पनी			०
	जिवन विमा कम्पनी	२	२००००	४००००
	निर्जिवन विमा कम्पनी	२	१५०००	३००००
१०८	रडरोगन पसल	७	२०००	१४०००
१०९	अटोरिक्सा सञ्चालन गर्न अटो रिक्सा सवारी साधन प्रचलित कानुन बमोजिम दर्ता गर्ने निकायमा दर्ता भई नगरपालिका क्षेत्रमा व्यवसाय गर्न निवेदन दर्ता गर्न आउने व्यवसायीलाई लगाइने कर			
	पहिलो पटक बाटो इजाजत	५	१००००	५००००
	नबिकरण बाटो इजाजत	१०	१५००	१५०००
११०	पोल्टी सप्लायर्स (दाना चल्ला विक्रेता)	२	२०००	४०००
१११	कृषि पशु पक्षि फर्म	१५	१५००	२२५००

क्र.सं.	व्यवसायको किसिम	संख्या	औषत दर	जम्मा रकम
११२	सहकारी संस्था (दर्ता एवं नवीकरण पनि व्यवसाय कर सरह लाग्नेछ)			०
	संघ मातहत	३	५०००	१५०००
	प्रदेश मातहत	३	४०००	१२०००
	नगरपालिका मातहत			०
	क. वचत तथा ऋण	७	५०००	३५०००
	ख. कृषि सहकारी	१५	१०००	१५०००
	ग. बहुउद्देश्यीय सहकारी	१५	५०००	७५०००
	घ. पर्यटन सहकारी	०	०	०
११३	मासु पसल			०
	क. भेडा च्याडग्रा र खसी बोका	५	१५००	७५००
	ख. राँगा, भैसी	५	१५००	७५००
	ग. बगुर, सुंगुर	५	१५००	७५००
	घ. पन्क्षी जाति	१५	१०००	१५०००
११४	कृषक समुह दर्ता	२०	५००	१००००
११५	पशुपंक्षी मृत्यु प्रमाणित सिफारिस	१०	१००	१०००
११६	ह्याचरी उद्योग	१	१००००	१००००
	कुल जम्मा			३१,३६,३५०

सुभावहरू

- नगरपालिका क्षेत्रमा व्यवसाय गर्नका लागि नगरकार्यपालिकाबाट व्यवसाय संचालन इजाजत लिनुपर्ने व्यवस्था गर्न धुनीवेशी उद्योग वाणिज्यसंग सहकार्य तथा समन्वय गर्ने
- व्यवसाय कर संकलनको लागि वर्षमा १ पटक व्यवसाय कर संकलन अभियान सञ्चालन गर्ने
- व्यवसायीहरूले कर चुक्ता प्रमाणपत्र लिँदा व्यवसाय नवीकरण गरेको प्रमाण अनिवार्य रूपमा पेश गर्नुपर्ने नीति निर्माण गरी आन्तरिक राजश्व कार्यालय, घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालय तथा उद्योग वाणिज्य संघ कार्यालयसंग सहकार्य गर्ने

(च) विज्ञापन कर

विद्यमान अवस्था:

आर्थिक ऐनको अनुसूचि ७ मा विज्ञापन वापतको करको दर निर्धारण गरिएको छ। नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रका सडक, चोक, सार्वजनिक स्थलमा राखिने होर्डिड बोर्ड, साइन बोर्ड, डिजिटल बोर्ड, ग्लो बोर्ड र स्टल आदिमा विज्ञापन कर लगाउन सक्ने व्यवस्था छ। संघीय कानून अनुसार यो प्रदेश सरकारसँग बाँडफाँड हुने कर हो। यसबाट संकलित कूल राजश्व मध्ये ४० प्रतिशत राजश्व प्रदेश संचित कोषमा जम्मा गर्नु पर्दछ।

संभावना:

नगरपालिकामा सूचीकृत कम्पनी तथा छलफलको आधारमा नगर क्षेत्र भित्र विभिन्न स्थानमा गरी करिब २८० वटा विभिन्न विज्ञापनका सामग्री राखिएको अनुमान गरिएको छ। सोही अनुमानका आधारमा विश्लेषण गरी विज्ञापन करको देहाय अनुसार सम्भाव्यता एकिन गरिएको छ :

तालिका १ : विज्ञापन कर सम्बन्धी सम्भाव्यता विश्लेषण

विज्ञापन सामग्री	विज्ञापन सामग्रीको साइज अनुसार संख्या				औषत दर प्रति गोटा (रु.)	संभाव्य रकम (रु.)
	ठूला	मध्यम	साना	जम्मा		
होर्डिड बोर्ड, ग्लोब बोर्ड	१५	१५	५०	८०	२०००	१६००००
भित्तेलेखन	३०	३०	७०	१३०	५००	६५०००
फ्लेक्स व्यानर	६०	४०	५०	१५०	७००	१०५०००
जम्मा	१०५	८५	१७०	३६०	३२००	३३०,०००
					६०%	१९८,०००

सुभावहरू

- विज्ञापन सामग्री तथा प्रयोग भएका स्थानका सन्दर्भमा तथ्याकन संकलन गर्ने
- संकलित विवरण अनुसार विज्ञापनको करको दर निर्धारण गर्ने
- न्यूनतम संकलन हुन सक्ने गरी ठेक्का अंक गणना गर्ने र ठेक्का दिने

३.१.४ गैर कर राजश्व

(क) ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा तथा माटोजन्य वस्तु बिक्री

विद्यमान अवस्था :

केही नेपाल ऐन संशोधन गर्ने ऐन, २०७५ ले स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७५ को दफा ६२ क थप गरी नगरपालिका तथा गाउँपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र वातावरणीय अध्ययन तथा परीक्षणबाट तोकिएको परिमाणमा स्लेट, ढुंगा, गिट्टी, बालुवा एवम् माटोजन्य वस्तु बिक्री गर्न सक्ने प्रावधान राखेको छ। स्थानीय सरकार संचालन ऐनमा

भएको यस संशोधनसँगै यस शीर्षकको राजश्व स्थानीय तहको एकल अधिकार क्षेत्रभित्र पर्दछ। नेपाल सरकारबाट जारी ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा उत्खनन, विक्री तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी मापदण्ड, २०७७ ले स्लेट, ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा एवम् माटोजन्य वस्तुको विक्रीबाट संकलित राजश्व मध्ये ६० प्रतिशत स्थानीय संचित कोषमा र ४० प्रतिशत प्रदेश संचित कोषमा जम्मा गर्नु पर्ने व्यवस्था गरेको छ। तर सो अनुसार ऐनमा संशोधन भई नसकेको अवस्था छ।

विद्यमान कानूनी व्यवस्था अनुसार वातावरण संरक्षण ऐन २०७६ र नियमावली २०७७ को व्यवस्था अनुसार संक्षिप्त वातावरण अध्ययन, प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण र वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकनको समेत व्यवस्था गरिएको छ र सो अनुसार अध्ययनको सिफारिसका आधारमा विक्री दर निर्धारण गरी नगरपालिकाले ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा, भरान विक्री गर्न सक्ने कानूनी व्यवस्था रहेको छ।

संभावना:

यस नगरपालिकामा गिट्टी बालुवाको त्यति सम्भावना नभएतापनि ढुङ्गा तथा स्लेटको भने सम्भावना रहेको देखिन्छ। यस शीर्षकबाट ५० लाख संकलन हुने अनुमान गरिएको छ।

(ख) नक्सा पास दस्तुर

विद्यमान अवस्था :

स्थानीय सरकारले आफ्नो क्षेत्र भित्र नयाँ घर तथा भवन निर्माण गर्दा वस्ती विकास तथा भवन निर्माण आधारभूत मापदण्ड २०७२ र स्थानीय सरकारले निर्माण गरेको भवन निर्माण मापदण्ड अनुसार नक्सा पास गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ। यो नियम लागु हुनु पूर्व निर्माण भएका भवनको अभिलेखिकरण वापत दस्तुर लिन सक्ने कानूनी व्यवस्था रहेको छ। आ.व.०७६।०७७ मा नक्सापास दस्तुर वापत रु २५,५४,५२६ संकलन भएको देखिन्छ भने आ.व.०७७।०७८ को लागि रु १९,००,००० अनुमान गरेको देखिन्छ। नक्शा पास दस्तुर वापत संकलन हुन सक्ने अनुमानित राजश्वको सम्भाव्यतालाई तल प्रस्तुत गरिएको छ।

सम्भावना:

तालिका २ : नक्सा पास दस्तुरको सम्भाव्यता विश्लेषण

भवनको किसिम र बनोट	आगामी आ.व.को अनुमान	प्रति घन फिट (रु)	औषत क्षेत्रफल	कूल संभाव्य रकम (रु.)
ख) आर.सि.सि.फ्रेम स्टक्चर	५०	६	१५००	४५००००
सिमेन्ट जोडाईमा ईटा वा ढुङ्गाको गाह्रो आर सि सि छाना	२०	१०	२५००	५०००००
माटोको जोडाईमा ढुङ्गाको गाह्रो वा ईटाको गारो जस्ता/टायलको छाना	३०	८	१०००	२४००००
माटोको जोडाईमा ईटा वा ढुङ्गाको गारो जस्ता/टायलको छाना	२०	६	१०००	१२००००

सिमेन्ट जोडाईमा इट्टा वा ढुगांको गारोमा जस्ता/टायलको छाना	१०	४	१०००	४००००
निर्माण सम्पन्न	५०	१०००	०	५००००
अभिलेखीकरण	२००	५००		१०००००
जम्मा	३६०		३०००	१९५००००

(ग) सेवा शुल्क

१ सम्पत्ति तथा आयश्रोत मूल्याङ्कन सेवा शुल्क (अन्य प्रशासनिक सेवा शुल्क)

विद्यमान अवस्था :

नगरपालिकाले कानून बमोजिम घर, जग्गा लगायत अन्य अचल सम्पत्ति र आयश्रोत मूल्याङ्कन गरी दिए वापत मूल्याङ्कन सेवा शुल्क लिन पाउने व्यवस्था गरेको छ । सो व्यवस्था अनुसार नगरपालिकाले आर्थिक ऐन २०७७ मा सम्पत्ति र आयश्रोत मूल्याङ्कन सेवा शुल्कको दर निर्धारण गरेको छ ।

संभावना :

नगरपालिकाले नगरबासीको सम्पत्ति तथा आयश्रोत मूल्यांकन गरे वापत वार्षिक रु १० लाख सम्म संकलन गर्न सकिने सम्भावना देखिन्छ ।

(छ) सिफारिस तथा प्रमाणित दस्तुर

विद्यमान अवस्था:

नगरपालिकाले विभिन्न किसिमका सिफारिस तथा प्रमाणित दस्तुरको दर आर्थिक ऐन मार्फत निर्धारण गरी कार्यपालिकाको कार्यालय तथा वडावाट संकलन गरी आएको छ ।

सम्भावना:

तालिका ३ : सिफारिस तथा प्रमाणित दस्तुरको सम्भाव्यता विश्लेषण

क्र.सं.	सिफारिस प्रमाणीकरणको विवरण	आगामी आ.व.को अनुमान	औषत दर (रु. प्रति सिफारिस)	कूल संभावना रकम (रु.)
१	सिफारिस दस्तुर	१००००	३००	३०,००,०००
२	घटना दर्ता दस्तुर	५००	२००	१०००००

३	नाता प्रमाणित दस्तुर	१०००	३००	३०००००
४	अन्य दस्तुर	१०००	३००	३०००००
	जम्मा			३७,००,०००

परिच्छेद-चार : आय संकलनको संस्थागत क्षमता तथा संकलन अवस्था

४.१ राजश्व परिचालन सम्बन्धि नीति

नगरपालिकाको हालको आन्तरिक आय परिचालनको सम्बन्धी व्यवस्था स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनले गरेको व्यवस्था अनुरूप नै रहेको छ ।

यस नगरपालिकाले नगर सभाद्वारा आ.व.२०७४।७५ को लागि नीति, कार्यक्रम तथा बजेट स्वीकृत गरेको छ । नगरपालिकाको दस्तावेजहरु अध्ययन गर्दा यसको राजस्व परिचालन सम्बन्धमा आर्थिक ऐनको पारित गरी करका दरहरु निर्धारण गरी राजश्व परिचालन गर्दै आएको छ ।

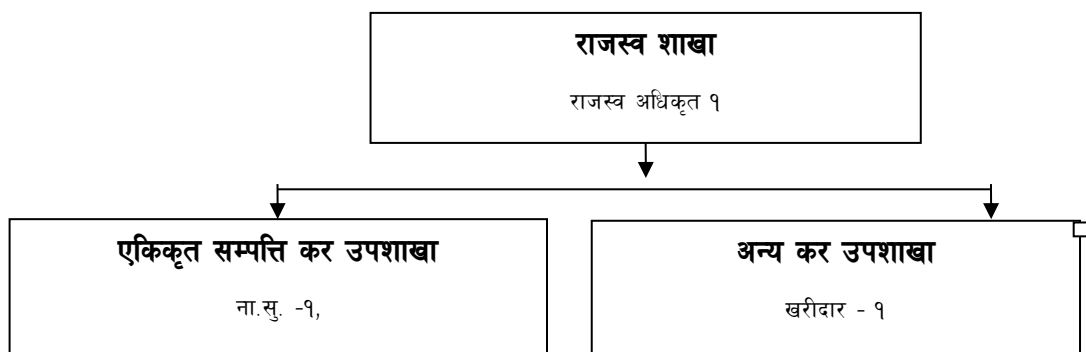
- आन्तरिक राजस्व वृद्धि गर्न करको दायरालाई विस्तार गर्दै, संभावित करका क्षेत्रहरुको पहिचान गरी सोको कार्यान्वयन गर्दै नगरपालिकाको आन्तरिक श्रोत वृद्धि गर्दै जाने,
- आयका नयाँ श्रोतहरुको पहिचान: नगरपालिकामा निर्माण भएका संरचना तथा पर्यटकिय स्थलहरुको विकास गर्दै पर्यटन प्रवर्द्धन गरी परोक्ष रूपमा नगरपालिकाको राजस्व अभिवृद्धि गर्ने,
- महत्वपूर्ण कार्यहरु राजस्व, घर नक्शा पास आदि सबैलाई विस्तारै Softwareको जडान गरी कम्प्युटर प्रणालिबाटै कार्य गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाउने ।
- वडा स्तरमा कम्प्युटर प्रणालीबाट राजश्व संकलन गर्ने ।

४.२ आय संकलनको संस्थागत क्षमता

राजश्व शाखा

नगरपालिकामा छुट्टै राजश्व शाखाको रूपमा रहेको छ जसको अन्तर्गत २ वटा उपशाखाहरु (एकिकृत सम्पत्ति कर र अन्य कर उपशाखा) व्यवस्था गरिएको छ । यस शाखामा अधिकृत स्तरको कर्मचारीको नेतृत्वमा २ जना ना.सु., २ जना खरिदार र एक जना कार्यालय सहायक गरी जम्मा ६ जनाको दरबन्दी प्रस्ताव गरिएको छ । तर हाल अधिकृत स्तरको कर्मचारीको दरबन्दी रीक्त छ भने १ जना ना.सु. र १ जना खरिदार कार्यरत छन् । निजहरु नगरपालिकाको स्थायी कर्मचारीको रूपमा कार्यरत छन् । नगरपालिका केन्द्रमा राजश्व असुली कार्यमा कम्प्युटरीकृत प्रणाली शुरु गरे तापनि वडा स्तरमा विस्तार गर्न जरुरी देखिन्छ । राजस्व प्रशासनलाई प्रभावकारी र सक्षम बनाउन नगरपालिकाले अझ प्रयास गर्नुपर्ने देखिन्छ । सिमित कार्यक्षम तथा उपकरणहरु, स्पष्ट कार्य विभाजनको अभाव, अर्धदक्ष कर्मचारी र करदाताको अद्यावधिक तथ्यांकको अभाव आदि राजश्व शाखाले भोग्दै आएको समस्याको रूपमा रहेका छन् ।

चित्र १: राजस्व शाखाको वर्तमान अवस्था

राजस्व शाखामा कार्यरत कर्मचारी, कार्यविभाजन तथा जिम्मेवारी देहाय अनुसार तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

क्र.सं.	पद	स्वीकृत दरवन्दी	पदपुर्ति		कार्य विभाजन/ जिम्मेवारी
			स्थायी	करार	
१	ना. सु.,	१	१		लगत अद्यावधिक गर्ने, विजक जारी गर्ने, राजस्व असुली गर्ने अभिलेख राख्ने, विवरण तयार गर्ने र शाखा सम्बन्धि कार्यमा शिफारिस गर्ने
२	खरीदार	१	१		

४.३ आन्तरिक आय परिचालन

नगरपालिकाको आन्तरिक आय सम्भाव्यता थाहा पाउनको लागि हालको कानुनी प्रावधान अनुसार नगरपालिकालाई उपलब्ध आय शिर्षकहरूको परिचालन कसरी गरिएको छ भनी जान्नु उपयुक्त हुन आउँछ। नगरपालिकाले उपरोक्त आय शिर्षकहरू मध्ये कतिवटामा असुली गरिरहेको, कतिवटामा संकलनको निर्णय मात्र गरेको र भएका शिर्षक मध्ये कतिवटामा दर र दायरा वढाउन सकिने र कतिवटा शिर्षक परिचालन गर्न सकिने हो भनी नगरपालिकाका पदाधिकारीहरूसँगको छलफलबाट यथार्थ अवस्था भल्काउन कोशिस गरिएको छ ।

तालिका : आन्तरिक आय संकलनको विद्यमान अवस्था विवरण

आय शीर्षकहरू	सम्भावना (भएको/नभएको)	बैठकबाट दर निर्धारण (भएको/नभएको)	पालिकाबाट संकलन (भएको/नभएको)
क) कर राजस्व			
मालपोत वा भूमिकर	भएको	नभएको	नभएको

आय शीर्षकहरू	सम्भावना (भएको/नभएको)	बैठकबाट दर निर्धारण (भएको/नभएको)	पालिकाबाट संकलन (भएको/नभएको)
सम्पत्ति कर	भएको	भएको	भएको
व्यवसाय कर	भएको	भएको	भएको
सवारी दर्ता तथा वार्षिक सवारी कर	भएको	नभएको	नभएको
विटौरी कर	नभएको	नभएको	नभएको
बहाल कर	भएको	भएको	भएको
विज्ञापन कर	भएको	भएको	नभएको
मनोरञ्जन कर	नभएको	नभएको	नभएको
(ख) गैर कर राजश्व			
सवारी पार्किङ्ग शुल्क	नभएको	नभएको	नभएको
खानेपानी महशुल	नभएको	नभएको	नभएको
विद्युत महसुल	नभएको	नभएको	नभएको
पर्यटन सेवा शुल्क	नभएको	नभएको	नभएको
फोहरमैला व्यवस्थपन शुल्क	भएको	नभएको	नभएको
अचल सम्पत्ति मूल्यांकन शुल्क	भएको	भएको	भएको
दर्ता तथा नविकरण दस्तुर	भएको	भएको	भएको
नक्सापास दस्तुर	भएको	भएको	भएको
सिफारिस दस्तुर	भएको	भएको	भएको
नाता प्रमाणित दस्तुर	भएको	भएको	भएको
अन्य प्रमाणित दस्तुर	भएको	भएको	भएको
दण्ड जरिवाना	भएको	नभएको	नभएको

४.४ राजश्व परिचालनमा रहेका सवालहरू

यस नगरपालिकाको आय संरचना हेर्दा वाह्य स्रोतमाथिको निर्भरता उल्लेख्य करिव ९० प्रतिशत भन्दा पनि बढी देखिन्छ। वाह्य स्रोत माथिको अत्याधिक निर्भरताले नगरपालिकाको वित्तीय स्वायत्ततामाथि प्रतिकूल प्रभाव पार्दछ। यसका अतिरिक्त घट्दो चालु बचतवृद्धि दरले नगरपालिकामा पुंजिगत लगानीकोलागि उपलब्ध स्रोतको घट्दो

क्रमलाई देखाउंदछ । त्यसैले नगरपालिकाले राजश्वको सुधारको लागि तत्काल थप प्रयास थाल्नुपर्ने देखिन्छ । आय परिचालनमा नगरपालिकाले संवोधन गर्नुपर्ने विषयवस्तुहरूलाई तलका बुंदाहरूमा ब्याख्या गरिएको छ ।

- राजश्व प्रशासनका लागि उपयुक्त संगठन निर्माण
- समन्वय संयन्त्र
- तथ्याङ्कमा आधारित अभिलेख
- विद्यमान कर तथा शुल्कको दर वृद्धि तथा नयाँ र श्रोतहरूको परिचालन
- राजश्वको दायरामा वृद्धि
- न्यायोचित राजश्व प्रणाली
- सम्पत्ति परिचालन
- सार्वजनिक निजी साभेदारी
- पारदर्शिता र जवाफदेहिता

परिच्छेद-पाँच: राजश्व सुधार कार्ययोजना

५.१ राजश्व सुधार कार्ययोजना

नगरपालिकाको राजस्व संकलन सम्बन्धि कानुनी अधिकार, अन्य नगरपालिकामा गरिएको अधिकारको अभ्यास, एक प्रभावकारी स्थानीय सरकारको रूपमा नगरपालिकाले गनुपर्ने कार्यहरू लगायत समग्र अवस्था लाई मध्यनजर गर्दै नीलकण्ठ नगरपालिकाको राजस्व सुधार कार्य योजनालाई देहाय अनुसार क्षेत्रगत रूपमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

समन्वय तथा संगठन विकास

सुधारकोलागिगनुपर्ने कार्यहरू	उद्देश्य तथा लक्ष	समयावधि	जिम्मेवारी
१. थप जनशक्ति पूर्ति गर्नु पर्ने	यथेष्ट कर्मचारीको व्यवस्था भएको हुने	१ वर्ष भित्र	१. नगर कार्यपालिका २. प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत
२. कर्मचारीलाई भ्रमणको व्यवस्था	कर्मचारी उत्साहित भएको हुने	३ महिना भित्र	१. प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत
३. कम्प्युटर तालिम लगायत सेवाकालीन तालिमको व्यवस्था	कर्मचारीको क्षमता वृद्धि भएको हुने	६ महिना भित्र	""
४. Right man in the Right Placeको व्यवस्था	कर प्रशासन सुदृढ भएको हुने	तुरुन्तै	""
५. सेवाग्राही प्रतिक्षालयको व्यवस्था	करदाता प्रोत्साहित भएको हुने	""	१. नगर कार्यपालिका २. प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत
६. Digital Display को व्यवस्था	""	आवश्यकता अनुसार	""
७. उ.वा. संघ, तथा नागरिक समाज सँग समन्वय गर्नु पर्ने	उपयुक्त समन्वय भएको हुने	६ महिना भित्र	१. प्रमुख/उपप्रमुख २. प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत
८. अनुगमन प्रणाली लाई प्रभावकारी बनाउने	पारदर्शिता तथा जवाफदेहितामा प्रगति भएको हुने	आवश्यकता अनुसार	१. प्रमुख/उपप्रमुख २. प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत

● **सम्पत्ति परिचालन**

सुधारकोलागिगनुपर्ने कार्यहरु	उद्देश्य तथा लक्ष	समयावधि	जिम्मेवारी
१. नगरपालिका तथा अन्य सरकारी स्वामित्वमा रहेको न.पा.अन्तर्गतको जग्गाको लगत विवरण तयार गरी अद्यावधिक गर्ने	सम्पत्तिको लगत अद्यावधिक भएको हुने	आगामी आ.व.बाट शुरु	प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत
२. न.पाको स्वामित्व र हकभोगमा रहेको जग्गा आयमूलक कार्यमा प्रयोग गर्ने (हाट बजार, बजार, पार्क, पोखरी, वनभोजस्थल आदी)	सम्पत्तिको उचित सदुपयोग भै रावस्व वृद्धि भएको हुने	””	१. प्रमुख/उपप्रमुख २. प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत
३. न.पाले निर्माण गरेको, हस्तान्तरण भई आएको तथा हकभोगको भवन तथा संरचनाको लगत विवरण तयार गर्ने, मर्मतसंभार गरी भाडामा लगाउने	सम्पत्तिको उचित सदुपयोग भै रावस्व वृद्धि भएको हुने	””	१. प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत
४. भौतिक संरचना तथा आयोजना निर्माण गर्दा भाडा तथा शुल्क लाग्ने जस्ता भवन तथा संरचना निर्माण गरी भाडामा लगाउने	सम्पत्तिको उचित सदुपयोग भै रावस्व वृद्धि भएको हुने	””	१. प्रमुख/उपप्रमुख २. प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत

● **सार्वजनिक निजी साभेदारी**

सुधारकोलागिगनुपर्ने कार्यहरु	उद्देश्य तथा लक्ष	समयावधि	जिम्मेवारी
१. हाटबजार तथा बजारस्थलको पहिचान, पूर्वाधार निर्माण र संचालन	सम्पत्तिको उचित सदुपयोग भै रावस्व वृद्धि भएको हुने	आगामी आ.व.बाट शुरु	१. प्रमुख/ उपप्रमुख २. प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत
२. तरकारी र फलफुल बजारको पहिचान, निर्माण र संचालन गर्ने	””	””	””
३. पशु वधशालाको स्थल पहिचान, निर्माण र संचालन गर्ने	””	””	प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत
४. न.पा.को जग्गामा सार्वजनिक निजी साभेदारीमा व्यवसायिक कम्प्लेक्स निर्माण गर्ने	””	””	१. अध्यक्ष २. प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत

● **आयको लगत अभिलेख**

सुधारकोलागिगनुपर्ने कार्यहरु	उद्देश्य तथा लक्ष	समयावधि	जिम्मेवारी
१. करदाताहरुको एकिकृत लगत अभिलेख संकलन गरी कम्प्युटर प्रणालीमा आधारित डाटावेश तयार गर्ने	लगत अद्यावधिक भएको हुने	चालु आ.व.बाट शुरु	प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत
२. आय संकलन विवरण अद्यावधिक गर्ने	विवरण अद्यावधिक भएको हुने	""	""

● **कर र शुल्क संकलन**

सुधारकोलागिगनुपर्ने कार्यहरु	उद्देश्य तथा लक्ष	समयावधि	जिम्मेवारी
१. संकलित तथ्याङ्कलाई एकीकृत कर प्रणालीमा प्रविष्ट गरी वेब एप्लीकेशन मार्फत प्रत्येक वडा कार्यालयबाटै संकलनको व्यवस्था गर्ने	कर प्रशासन सुदृढ भएको हुने	आगामी आ.व.बाट शुरु गर्ने	१. प्रमुख/उपप्रमुख २. प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत
२. तथ्याङ्क सफ्टवेयरलाई GIS प्रविधिमा आवद्ध गर्ने	कर प्रशासन सुदृढ भएको हुने	२ वर्ष भित्र	प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत
३. वडा कार्यालयबाट कर संकलनको व्यवस्था गर्ने	कर प्रशासन सुदृढ भएको हुने	""	""
४. समय समयमा करदातालाई सिस्टमबाटै कर बारे मेसेजबाट जानकारी दिने व्यवस्था मिलाउने	बिलिङ प्रणालि लागु भएको हुने	आगामी आ.व.बाट शुरु गर्ने	""
५. विद्युतीय भुक्तानीको व्यवस्था मिलाउने	कर प्रशासन सुदृढ भएको हुने	""	""
६. कर सम्बन्धि गुनासो व्यवस्थापन प्रणाली लागु गर्ने	पारदर्शिता तथा जवाफदेहितामा प्रगति भएको हुने	चालु आ.व. बाट	""
७. Tax Clearance system लागु गर्ने	कर प्रशासन सुदृढ भएको हुने	""	""
८. समय समयमा करका संभाव्य क्षेत्र र करका दर अध्ययन तथा समीक्षा गरी दायरा र दरमा बृद्धी गर्ने	कर प्रशासन सुदृढ भएको हुने	""	१. प्रमुख/उपप्रमुख २. प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत
१०. व्यवसाय कर संकलनको लागी टोली खटाउने ।	कर प्रशासन सुदृढ भएको हुने	तुरुन्त	""

परिच्छेद-छः आगामी तिन बर्षको आय प्रक्षेपण

६.१ राजश्व सुधार कार्ययोजनाका आधारमा राजश्व प्रक्षेपण

उल्लेखित आधारहरूका आधारमा रही आगामी तीन आर्थिक वर्षहरू (२०७८/७९ देखि ०८०/०८१ सम्मको) का लागि गाउँपालिकाको प्रक्षेपित आय देहायको तालिका अनुसार प्रस्तुत गरिनेछ ।

तालिका १०: आर्थिक वर्षहरू २०७८/७९ देखि २०८०/०८१ सम्मको प्रक्षेपित आय (रु.)

६.२ आगामी तिन आर्थिक बर्षको राजश्व प्रक्षेपण

	०७६/०७७	०७७/०७८	०७८/०७९	०७९/०८०	०८०/०८१
१ आन्तरिक आयबाट संकलन हुनसक्ने कुल रकम	१६,८८४,४८२	३०,५६७,२५०	३३,६२३,९७५	३६,९८६,३७३	४०,६८५,०१०
१.१ सम्पत्ति कर	२,१९३,३३४	२,०००,०००	२,२००,०००	२,४२०,०००	२,६६२,०००
१.२ भूमिकर/मालपोत	५००००	३३४०८८५	५५०००	६१०००	६७०००
१.३ घरवहाल कर	३,२२८,७२६	४७२५७५४.७८	१,६५०,०००	१,८१५,०००	१,९९६,५००
१.४ विज्ञापन कर	६७,२००	०	७३,९२०	८१,३१२	८९,४४३
१.५ अन्य कर	५,०००	०	१५४,०००	१६९,४००	१८६,३४०
१.६ व्यवसाय रजिष्ट्रेशन दस्तुर	७०५,५००	६५७०००	२,२००,०००	२,४२०,०००	२,६६२,०००
१.७ अन्य कर	१,०४५,५२५	७४५७९२	१,६५०,०००	१,८१५,०००	१,९९६,५००
१.८ सरकारी सम्पत्तिको बिक्रीबाट प्राप्त रकम	५७,५५१	०	११०,०००	१२१,०००	१३३,१००
१.९ अन्य सेवा शुल्क तथा विक्रि	४६,६२५	८६०००	५५,०००	६०,५००	६६,५५०
१.१० यातायात क्षेत्रको आमदानी	४,५००	३,०००	११०,०००	१२१,०००	१३३,१००
१.११ नक्सापास दस्तुर	२,५५४,५२६	३३,६७,१४५	१०,०१०,०००	११,०११,०००	१२,११२,१००
१.१२ सिफारिस दस्तुर	६,९३९,५२४	९७७१३६१.७३	११,०००,०००	१२,१००,०००	१३,३१०,०००
१.१३ व्यक्तिगत घटना दर्ता दस्तुर	-	०	५५०,०००	६०५,०००	६६५,५००
१.१४ नाता प्रमाणित दस्तुर	१६,०००	७००५	५५०,०००	६०५,०००	६६५,५००

१.१५	अन्य दस्तुर	-	४३९३२९	१,६५०,०००	१,८१५,०००	१,९९६,५००
१.१६	प्रशासनिक दण्ड जरिवाना र जफत	-	०	११,०००	१२,१००	१३,३१०
१.१७	अन्य राजश्व	२०,४२१	२०४८४४२.७	१,६५०,०००	१,८१५,०००	१,९९६,५००
२.	राजश्व बाँडफाँडबाट अनुमान					
२.१	मूल्य अभिवृद्धि कर		११७,४४९,०००	१२९,१९३,९००	१४२,११३,२९०	१५६,३२४,६१९
२.२	सवारी साधन कर (प्रदेश सरकार)		५३,७६२,०००	५९,१३८,२००	६५,०५२,०२०	७१,५५७,२२२
३	संघिय सरकार वित्तिय हस्तान्तरण					
३.१	समानीकरण अनुदान		२३०,५००,०००	२५३,५५०,०००	२७८,९०५,०००	३०६,७९५,५००
३.२	शसर्त अनुदान चालु		३७२,८००,०००	४१०,०८०,०००	४५१,०८८,०००	४९६,१९६,८००
३.३	विशेष अनुदान चालु		२०,०००,०००	२२,०००,०००	२४,२००,०००	२६,६२०,०००
३.४	समपुरक अनुदान चालु		५,०००,०००	५,५००,०००	६,०५०,०००	६,६५५,०००
४	प्रदेश सरकार वित्तिय हस्तान्तरण					
४.१	समानीकरण अनुदान		१०,८८४,०००	११,९७२,४००	१३,१६९,६४०	१४,४८६,६०४
४.२	शसर्त अनुदान चालु		२५,७७०,०००	२८,३४७,०००	३१,१८१,७००	३४,२९९,८७०
४.३	विशेष अनुदान चालु		३,५००,०००	३,८५०,०००	४,२३५,०००	४,६५८,५००
४.४	समपुरक अनुदान चालु		२९,९९०,०००	३२,९८९,०००	३६,२८७,९००	३९,९९६,६९०
	कुल अनुमानित राजश्व		९००,२२२,२५०	९९०,२४४,४७५	१,०८९,२६८,९२३	१,१९८,१९५,८१५

परिच्छेद-सात: अपेक्षित नतिजा

राजश्व सुधार कार्ययोजना तयारी पश्चात अध्ययनबाट देखिएका केही सुधार गर्नुपर्ने पक्षलाई समेत विश्लेषण गर्दा यो योजनाको तयारी पश्चात नगरपालिकाबाट देहायका विषयहरूमा सुधार भई नगरको आन्तरिक राजश्व सुधार हुने अपेक्षा लिइएको छ ।

१. नगरपालिकाले राजश्व सुधार कार्ययोजनामा प्रस्ताव गरिएको राजश्व प्रक्षेपण अनुसार आफ्नो आन्तरिक आय बढाउन पहल गरेको हुनेछ ।

२. आगामी आर्थिक वर्षबाटै नगरपालिकाले सर्भेक्षण मार्फत आन्तरिक आयमा अभिवृद्धि गर्न आन्तरिक आयका मुख्य स्रोतहरू जस्तै: व्यवसाय दर्ता, सम्भाव्य घरवहाल कर आदी जस्ता क्षेत्रहरूको पहिचान गरी अभिलेखीकरण प्रक्रियालाई व्यवस्थित गरिनेछ ।

३. नगरपालिकाको हाल रहेको राजश्व संकलन सफ्टवेयरमा थप परिमार्जन गरी सबै वडा तहबाटै राजश्व संकलन प्रक्रियालाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ ।

४. राजश्व सम्बन्धी नीतिमा थप परिमार्जन भई आगामी तिन वर्षमा राजश्वमा दुई गुना वृद्धि गरिनेछ ।

६. राजश्वलाई थप प्रभावकारी बनाउन राजश्व सम्बन्धी नीतिमा थप सुधार गरिनेछ जस्तै समयमा राजश्व बुझाने करदातालाई छुटको व्यवस्था आदि ।

७. राजश्वको अंशलाई कुल बजेटको ३० प्रतिशत सम्म पुर्याइनेछ ।

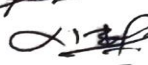

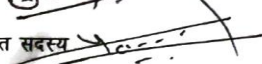

अनुसूचिहरु

१. राजश्व परामर्स समितिको बैठकको माइन्टु र छलफलका केही तस्वीरहरु
२. आर्थिक ऐन २०७७
३. तथ्यांक संकलन फारामहरु

१. राजश्व परामर्श समितिको बैठक माइन्ट

नीलकण्ठ नगरपालिकाको चालु आर्थिक बर्ष २०७८/०७९ का लागि आन्तरिक आय तथा राजस्वका दायरा विस्तार एवं दर परिमार्जन गर्न आज मिति २०७८/०३/०५ गते बिना २ बजे बसेको राजस्व परामर्श समितिको बैठक नीलकण्ठ नगरपालिकाको नगर उप-प्रमुख श्री मनराज भण्डारीज्यूको अध्यक्षतामा बसी देहायकको उपस्थितमा देहाय बमोजिमको निर्णय गरियो ।

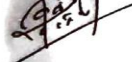
उपस्थिति

नगर उप-प्रमुख श्री मनराज भण्डारी	- अध्यक्ष	
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत तुलसीराम पौडेल	- सदस्य	
नगरकार्यपालिका महिला सदस्य श्री कल्पना रेग्मी	- सदस्य	
नगरकार्यपालिका सदस्य श्री विष्णुबहादुर नेपाली	- सदस्य	
घादिङ उद्योग बाणिज्य संघ, घादिङ वरिष्ठ उपाध्यक्ष श्री राज कुमार श्रेष्ठ	- सदस्य	
घरेलु तथा साना उद्योग महासंघ घादिङ शालिकराम दुवाडी	- सदस्य	
विज्ञ श्री डा. प्रताप छत्कुली, तिराकन्धलेको सुपुत्र श्री.पी.	- आमन्त्रित सदस्य	
लेखा अधिकृत श्री भुमिराज श्रेष्ठ	- सदस्य सचिव	

विशेष आमन्त्रित

नगर सल्लाहकार	श्री दिपक कोइराला	
कार्यपालिका सदस्य	चिनामाया श्रेष्ठ	

अन्य उपस्थिति

योजना अधिकृत	विवेक खतिवडा	
नगर सचिवालय सचिव	सरोज तिवारी	

निर्णय नं १

संघ प्रदेश नाट प्राप्त हुने राजस्व बाँडफाँट, समानीकरण अनुदान तथा सरतको अनुमानको जानकारी भयो । तथा आ व २०७८/०७९ आर्थिक ऐनमा व्यवस्था भएको आन्तरिक राजस्वका दरहरु निर्धारण गर्दा संघीय ऐन बमोजिम हुने गरी कार्यपालिकाको बैठकमा पेश गर्ने निर्णय गरियो ।

